

Univerzita Hradec Králové
Pedagogická fakulta

Bakalářská práce

Univerzita Hradec Králové
Pedagogická fakulta
Katedra sociální patologie a sociologie

Partnerské násilí z pohledu mládeže

Bakalářská práce

Autor:	Kristýna Poláčková
Studijní program:	B7507 Specializace v pedagogice
Studijní obor:	Sociální patologie a prevence
Vedoucí práce:	Mgr. Stanislava Hoferková, Ph.D.
Oponent práce:	Mgr. Lucie Špráchalová

Zadání bakalářské práce

Autor:	Kristýna Poláčková
Studium:	P16P0721
Studijní program:	B7507 Specializace v pedagogice
Studijní obor:	Sociální patologie a prevence
Název bakalářské práce:	Partnerské násilí z pohledu mládeže
Název bakalářské práce AJ:	Partner violence from the point of view of youth

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Bakalářská práce se zabývá partnerským násilím z pohledu mládeže v České republice. Teoretická část je zaměřena na charakteristiku partnerského násilí a cílové skupiny. Empirická část zjišťuje pohled mládeže na partnerské násilí a také jejich zkušenosti.

1. ŠEVČÍK, Drahomír a Naděžda ŠPATENKOVÁ. Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-7367-690-2 2. BEDNÁŘOVÁ, Zdena, Kateřina MACKOVÁ, Petra WÜNSCHOVÁ a Kateřina BLÁHOVÁ. Domácí násilí: zkušenosti z poskytování sociální a terapeutické pomoci ohroženým osobám. Praha: Acorus, 2009. ISBN 978-80-254-5422-0. 3. KRAUS, Blahoslav a Jolana HRONCOVÁ. Sociální patologie. Vyd. 2. Hradec Králové: Gaudeamus, 2010. ISBN 978-807-4350-801.

Garantující pracoviště:	Katedra sociální patologie a sociologie, Pedagogická fakulta
Vedoucí práce:	Mgr. Stanislava Hoferková, Ph.D.
Oponent:	Mgr. Lucie Špráchalová
Datum zadání závěrečné práce:	22.1.2018

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala pod vedením vedoucí bakalářské práce samostatně a uvedla jsem všechny použité prameny a literaturu.

V Hradci Králové dne 23.4.2019

Poděkování

Tímto bych chtěla poděkovat paní Mgr. Stanislavě Hoferkové, Ph.D. za čas, který mi věnovala, ochotu, cenné rady a vedení mé práce. Dále bych chtěla poděkovat respondentům za poskytnutí rozhovorů a své rodině za podporu.

Anotace

POLÁČKOVÁ, Kristýna, 2019. *Partnerské násilí z pohledu mládeže*. Hradec Králové: Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové. 66 s. Bakalářská práce.

Bakalářská práce se zabývá tématem partnerského násilí. V první části popisuje domácí násilí, které zahrnuje větší skupinu obětí a následně přechází k partnerskému násilí, jeho znakům, druhům a cyklu, tedy k základním charakteristikám jevu. Součástí partnerského násilí se může stát stalking, neboli nebezpečné pronásledování, které je taktéž popsáno. Důležitými jsou i agresor a oběť, a proto jsou jim věnovány samostatné kapitoly. Práce mapuje také prevenci a intervenci jevu, neboť obě složky jsou klíčové pro každé deviantní chování. Není opomenuta ani mládež, která je důležitá pro celou práci.

Výzkumná část popisuje pohledy respondentů na partnerské násilí a jejich zkušenosti. Zaměřuje se na zjištění rozsahu informací i jednotlivých částech teoretické části a přidává otázky týkající se zkušeností a chování, které by netolerovali ve vztahu. V poslední řadě se věnuje výroky o partnerském násilí a subjektivním názorům na ně.

Klíčová slova: partnerské násilí, agresor, oběť, prevence, mládež.

Annotation

POLÁČKOVÁ, Kristýna, 2019. *Partner violence from the point of view of youth*. Hradec Králové: Faculty of Education, University of Hradec Králové. 66 pp. Bachelor Degree Thesis.

My bachelor thesis is addressing the theme of partner violence. The first part describes domestic violence, which contains bigger group of victims and then goes to the partner violence, its signs, types and cycles, thus the essential characteristics of this phenomenon. Part of partner violence can be stalking, the dangerous pursuing, that is also described here. Important aspects are also aggressor and victim and they have their own chapter. Another thing that is mapped here is also the prevention and intervention of the phenomenon, because both aspects are key to every deviant behaviour. Not even youth are left out, since they are important for the whole thesis.

The research part describes the views of respondents on partner violence and their experiences. It focuses on finding the range of information about individual sections of theoretical part and adds questions related to experience and behaviour, which they wouldn't tolerate in a relationship. Last but not least, it deals with statements about partner violence and subjective opinions about them.

Keywords: partner violence, aggressor, victim, prevention, youth.

Prohlášení

Prohlašuji, že bakalářská práce je uložena v souladu s rektorským výnosem č. 13/2017 (Řád pro nakládání s bakalářskými, diplomovými, rigorózními, dizertačními a habilitačními pracemi na UHK).

Datum:

Podpis studenta:

Obsah

Úvod.....	10
1 Partnerské násilí.....	11
1.1 Cyklus partnerského násilí	14
1.2 Typologie a druhy partnerského násilí.....	16
2 Agresor partnerského násilí.....	19
2.1 Muž jako agresor partnerského násilí	20
2.2 Žena jako agresor partnerského násilí.....	24
3 Oběti partnerského násilí.....	26
3.1 Muži jako oběti partnerského násilí	27
3.2 Ženy jako oběti partnerského násilí	28
4 Prevence partnerského násilí	30
5 Výzkumné šetření zaměřené na zjišťování informací o partnerském násilí u vybraných respondentů	36
6 Analýza rozhovorů	41
6.1 Mají respondenti dostatečné povědomí o partnerském násilí?	41
6.2 Mají respondenti zkušenosti s partnerským násilím?.....	43
6.3 Jsou respondenti informováni o prevenci a intervenci?.....	44
6.4 Jaké chování by pro respondenty nebylo ve vztahu přípustné?	45
6.5 Jaké jsou pohledy mládeže na partnerské násilí?	46
7 Shrnutí a závěr výzkumného šetření.....	48
Závěr	51
Seznam knižních zdrojů.....	53
Seznam internetových zdrojů.....	57
Přílohy.....	61

Úvod

„*Sedla jsem si na zem, a když jsem ho viděla vejít, zakryla jsem si hlavu rukama. On mě bil a kopal mě*“ (Daligand a Bedin, 2014, s. 93). Jeden z mnoha úryvků, které mě šokovaly, a donutily mě se zamyslet nad problematikou partnerského násilí, neboť je to jev, který se může stát každému z nás, aniž bychom si to uvědomovali. A právě to mě přivedlo na téma bakalářské práce a na zaměření výzkumného šetření.

Cílem bakalářské práce je popsat partnerské násilí a zjistit, jak je mládež informována o této problematice a jaké jsou jejich zkušenosti a názory. První kapitola se zaměřuje na definici obecného jevu domácí násilí a jeho souvislost s partnerským násilím a následně popisem partnerského násilí jako samostatného jevu, který je popsán včetně svých znaků, cyklů a druhů. Bakalářská práce se zmiňuje také o stalkingu, který mnoha lidmi nebývá s partnerským násilím spojován, proto je zde zařazen, aby se zjistilo, jak je to ve skutečnosti dle odborníků. Další kapitola se věnuje samotnému pachateli partnerského násilí a to nejen muži, ale také ženě. Obě pohlaví jsou pak popsána jako oběti. Následuje prevence a intervence, tedy předcházení jevu a následné zásahy v případě nedostačující prevence.

Druhá polovina bakalářské práce je věnována samotnému výzkumnému šetření, které se pomocí rozhovorů s mládeží ve věku 18-26 let snaží zmapovat pohledy a zkušenosti s partnerským násilím. Informace jsou zjišťovány pomocí výzkumných otázek, kterých je stanoveno pět a mají zmapovat informovanost o jevu, zkušenosti, informovanost o prevenci a intervenci. Dále chování, které by pro ně ve vztahu nebylo přípustné a nakonec pomocí výroků zjistit pohledy na partnerské násilí. Ve druhé polovině bakalářské práce je popsána taktéž mládež, která je její nedílnou součástí, neboť tvoří respondenty.

Samotné problematice partnerského násilí se nevěnuji dlouho, dalo by se říci, že jsem se o ni začala zajímat až na vysoké škole, kde jsem si díky zjišťování informací uvědomila, jak málo toho lidé vědí o mnoha jevech, které jsou ohrožující nejen pro ně, ale často i pro celou společnost. Téma partnerského násilí mi přijde zajímavé, protože může ohrozit každého z nás v jakékoliv životní etapě, aniž bychom si to uvědomovali a aniž bychom to očekávali. Málo kdo by čekal útok od člověka, kterého nejvíce miluje a důvěřuje mu.

1 Partnerské násilí

Před vymezením pojmu partnerské násilí je důležité upřesnit pojmem domácí násilí. Jedná se o termín, který je dle Voňkové a Spoustové užíván zhruba od 70. let minulého století (Voňková a Spoustová, 2016, s. 23), kdy začalo být považováno za celospolečenský problém (Mojžíšová, 2016, s. 15). Poslední zmíněná autorka upozorňuje na to, že se ve společnosti začalo vyskytovat mnohem dříve a od počátku je podmíněno představou společnosti, že je žena podřízena muži a muž si tuto podřízenost a poslušnost může vymáhat (Mojžíšová, 2016, s. 13).

Domácí násilí řadí Hroncová do kategorie sociálně patologických jevů a to konkrétně do patologií rodiny, jejichž součástí je i syndrom CAN (Hroncová, 2010, s. 10). Domácí násilí spadá obecně pod pojem násilí, což je „útočné jednání s cílem ublížit, ponižít“ (Kasal, 2017, s. 54). Zmíněný autor také upozorňuje na rozsáhlé, nejen fyzické, ale také psychické důsledky tohoto jednání (Kasal, 2017, s. 54).

Existuje mnoho definic domácího násilí. Dle Akčního plánu prevence domácího a genderově podmíněného násilí se jedná o „*veškeré akty fyzického, sexuálního, psychického, ekonomického či dalších forem násilí, k němuž dochází v rodině nebo v domácnosti anebo mezi bývalými či stávajícími manžely, partnery či osobami blízkými, bez ohledu na to, zda násilná osoba sdílí nebo sdílela společnou domácnost s osobou ohroženou tímto násilím*“ (Akční plán prevence domácího a genderově podmíněného násilí, 2015).

Voňková a Spoustová shrnují definici domácího násilí jako „*chování, které v párovém soužití nebo v širší rodině u jedné osoby vyvolává strach z osoby druhé. Prostřednictvím moci, kterou tento strach poskytuje, určuje násilná osoba chování oběti.*“ (Voňková a Spoustová, 2016, s. 21).

Hoferková uvádí, že domácí násilí je chápáno dvěma způsoby. V širším pojetí jako akt, který do obětí zahrnuje všechny osoby v domácnosti, tedy muže, ženy, seniory i děti. Druhé, užší pojetí, chápe domácí násilí jako akt mezi partnery, manžely nebo exmanžely (Hoferková, 2017, s. 121). Ševčík a Špatenková upozorňují na to, že není správné zaměňovat pojem domácí násilí a partnerské násilí, neboť chápání domácího násilí pouze jako násilí páchaného mezi partnery, manžely a exmanžely, jak to popisuje Hoferková výše, nevystihuje celou problematiku jevu. Důvodem je, že domácí násilí, i když se odehrává mezi partnery, má neblahé dopady na všechny přítomné osoby, které nemusí být nutně přímou obětí. Mezi složky domácího násilí jsou autory řazeny: partnerské násilí (násilí mezi manžely, druhy,

partnery i stejného pohlaví), generační násilí (děti vůči rodičům) a transgenerační násilí (vnoučata vůči prarodičům). Domácí násilí je jev, který se může vyskytovat v jakékoliv rodině a nezáleží na charakteristikách socioekonomických, rasových, věkových ani jiných (Ševčík a Špatenková, 2011b, s. 21-26).

Myslím, že domácí násilí si představuje většina společnosti jako násilí mezi partnery. Jedná se, podle mě, o určitý mýtus ve společnosti, který zahrnuje i to, že agresorem je muž a obětí žena.

Po upřesnění pojmu domácí násilí se práce přesouvá k partnerskému násilí, které spadá pod domácí násilí, nebo může být, dle Hoferkové, jednou z možností chápání tohoto pojmu (Hoferková, 2017, s. 121). Jako samostatný jev se, dle Buriánka a Pikáلكové, začal studovat až po roce 1989 (Buriánek a Pikáلكová, 2014, s. 10). Jedná se o násilí páchané mezi partnery, manžely, expartnery či exmanžely, jak je uvedeno výše. Daligand a Bedin upozorňují na to, že pokud dojde ve vztahu k partnerskému násilí, jedná se o selhání ve vztahu, které si nesmíme plést s náhodnými konflikty, které mohou vzniknout v každém vztahu, ani s jednorázovým a náhodným násilím, které vnímáme jako reakci na chování druhého partnera. Často jsou ale tyto konflikty začátkem partnerského násilí (Daligand a Bedin, 2014, s. 12).

Myslím, že partnerské násilí není v publikacích příliš často zmiňováno jako samostatné, je většinou řazeno pod obecnější pojem domácí násilí. Pikáلكová vyzdvihuje to, že partnerské násilí je převážně řešeno kriminology (Pikáلكová, 2015a, s. 29). Myslím, že je to z toho důvodu, že se jedná o závažný trestný čin, a proto je potřeba důkladně zmapovat jak agresora, tak oběť. Poslední zmiňovaná autorka upozorňuje na to, že v souvislosti s partnerským násilím se mluví převážně o fyzickém násilí a to z toho důvodu, že se jedná o druh násilí, který je nejvíce viditelný. V poslední době se k tomuto projevu násilí přidávají také stále častější druhy násilí, kterými jsou psychické násilí a stalking (Pikáلكová, 2015a, s. 29). Buriánek a Pikáلكová uvádějí, že dle výzkumů je častější obětí žena, přičemž pachatelem se stává nejčastěji její partner, případně expartner (Buriánek a Pikáلكová, 2014, s. 10). Toufarová charakterizuje partnerské násilí jako jev, který se odehrává v soukromí, což znesnadňuje jeho prokázání. Velmi častá je přítomnost dětí jako jediných svědků násilí. Pachatel zůstává na místě činu, protože neočekává, že by mohl být nějakým způsobem potrestán nebo dopaden. Většinou je to žena, která je buď nucena odejít, například je vyhnána ven a zamčena, nebo uteče ze společného

bydliště. Ambivalentní vztah pachatele a oběti je dalším znakem, který znamená, že pachatel chce, aby na něm byla oběť závislá, ale zároveň se bojí přílišného sblížení s obětí. A oběť má z pachatele strach, ale zároveň ho miluje. Partnerské násilí většinou nemá příliš vnějších startérů a tím se liší od ostatních druhů násilí. Agresor si velmi často není vědom toho, že to, co dělá, je špatné a nedochází ani k provokaci ze strany oběti, která se právě naopak snaží udělat vše tak, aby svému partnerovi vyhověla. Mezi další znaky patří cyklický charakter násilí, nárůst intenzity a dlouhodobost (Toufarová, 2008, s. 109-110).

Znaky partnerského násilí

Mezi základní znaky partnerského, ale i domácího násilí, patří opakovanost, dlouhodobost, neměnné role, neveřejnost a stupňování násilí. Za partnerské násilí tedy nelze považovat například takzvanou „italskou domácnost“, při které se zpravidla mění role agresora a oběti, ani občasné hádky v domácnosti. Čírtková a kol. ve svém příspěvku zmiňují následující znaky násilí: výskyt incidentu, tedy nějakého druhu násilí, trvalá a neměnná diferenciací rolí, opakování incidentů a eskalace. Dodávají, že nejvýznamnějším bodem je bod číslo 3, kdy se incidenty opakují v takzvaném cyklu násilí (Čírtková, Ptáček a Žukov, 2010, s. 235).

Voňková a Spoustová ve své knize zmiňují další charakteristické znaky, mezi které řadí citovou, sociální a ekonomickou připoutanost pachatele a oběti a také zdůrazňují, že se jedná především o rodiče dětí, které ještě nedosáhly plnoletosti. Pro partnerské násilí je hlavní a důležitý znak uplatňování moci a kontroly agresora nad obětí, což je i hlavní příčinou celého aktu. Příčinou není, jak se někteří domnívají, například alkoholismus, užívání drog nebo nějaké nedostatky na straně oběti (Voňková a Spoustová, 2016, s. 20, 29).

Ševčík a Špatenková uvádějí vlastní znaky násilí: historie násilí, tedy jinak řečeno opakovanost a cyklický vývoj. Na počátku jsou spíše výhrůžky, ponižování a zastrasování. Druhým znakem je stupňování násilí, kdy se kromě verbálních útoků začíná objevovat i fyzické napadání a postupně dochází k jejich zhoršování. Třetím znakem je násilí mezi blízkými osobami, což znamená, že tam musí být přítomna citová, sociální a ekonomická propojenost aktérů. Autoři nesouhlasí s jasným a neměnným rozdělením rolí aktérů. Čtvrtým a posledním znakem je společné obydlí, společná domácnost, ve které se násilí nejčastěji odehrává, což ale není

pravidlem. Stejně tak tento bod není dodržen u lidí bez domova, kde se násilí taktéž vyskytuje (Ševčík a Špatenková, 2011c, s. 39-41).

1.1 Cyklus partnerského násilí

Mohlo by se zdát, že partnerské násilí je nepředvídatelný jev, ale tak tomu není. Jedná se v podstatě o cyklus, ve kterém se střídají určité charakteristické etapy, které mohou podle mého názoru, znemožňovat oběti od agresora odejít. Ševčík a Špatenková píšou o cyklu násilí, i když upozorňují na to, že by se mělo hovořit spíše o spirále násilí, a to z toho důvodu, že jednotlivé fáze mají vzestupný charakter, opakují se a zkracuje se doba jejich trvání (Ševčík a Špatenková, 2011a, s. 55). Stejně tak o cyklu násilí píšou i další odborníci, kteří ale definují pouze 3 fáze násilí (Marvánová-Vargová, 2008, s. 37; Čírtková, Ptáček a Žukov, 2010, s. 235). Následně jsou popsány jednotlivé fáze dle výše zmíněných autorů tak, jak je řadí shodně za sebou.

- **fáze napětí** - ve vztahu se začne projevovat a hromadit napětí, agresor je podrážděný, nespokojený, neustále kritizuje (Ševčík, Špatenková, 2011a, s. 54), vzrůstá potřeba kontroly a žárlivost, časté ponižování, převládá verbální agrese (Marvánová-Vargová, 2008, s. 38). Oběť začíná cítit strach, snaží se násilníkovi vyhovět, aby nedošlo k samotnému incidentu. Ke konci této fáze cítí pocit viny, že se více nesnažila a nezabránila útoku a ani tomu, že se dostali do této fáze (Ševčík a Špatenková, 2011a, s. 54). Oběť, dle Marvánové-Vargové, potlačuje hněv, ale zároveň omlouvá partnerovo chování. Velmi často se stahuje do sebe a začíná se stranit okolí, pokud měla možnost se s ostatními lidmi vidat (Marvánová-Vargová, 2008, s. 38).
- **fáze násilí** - dle Ševčíka a Špatenkové už nedochází jen k psychickému násilí, jako je tomu v předcházející fázi, ale přidává se i fyzické násilí. Celý incident může trvat i několik hodin, během kterých dochází ze strany agresora k rozbíjení věcí, kopání do oběti, bití, mlácení, strkání, škrcení, svazování oběti, atd. (Ševčík a Špatenková, 2011a, s. 54). Marvánová-Vargová uvádí, že pachatel se v této fázi nedokáže kontrolovat, je nepředvídatelný, má záchvaty zuřivosti. Na konci fáze začíná mít kontrolu nad ukončením celého incidentu, je emocionálně vyčerpaný a má sníženou sebeúctu

(Marvánová-Vargová, 2008, s. 38). Oběť má v této fázi velký strach, zažívá pocity zoufalství, beznaděje. Ve většině případů vyvázne s modřinami, zlomeninami či jiným zraněním (Ševčík a Špatenková, 2011a, s. 54). Marvánová-Vargová doplňuje, že oběť pasivně přijímá útoky agresora, ale zároveň se snaží dostat do takové polohy, aby minimalizovala svá zranění. Den až dva po útoku se emočně zhroutí, není schopna uvěřit tomu, co se stalo, má deprese, je apatická. Nesnaží se vyhledat pomoc a to lékařskou, na ošetření svých zranění, ani jinou, která by jí pomohla dostat se z její situace (Marvánová-Vargová, 2008, s. 38).

- **fáze usmíření, líbánek** – dle odborníků si pachatel uvědomí, že by mohl o oběť přijít, a proto se omlouvá, slibuje, kupuje dárky, věnuje se jí a chová se jako vzorný partner (Ševčík a Špatenková, 2011a, s. 54; Marvánová-Vargová, 2008, s. 38). Ševčík a Špatenková zmiňují, že oběť ve většině případů uvěří pachateli, většinou s přesvědčením, že už se to opravdu opakovat nebude. Pokud ale pachatel vidí, že oběť i tak neobměkčil, že mu nevěří, začne například vyhrožovat sebevraždou, sebepoškozováním, nebo zlehčuje celou situaci, svaluje vinu na oběť (Ševčík a Špatenková, 2011a, s. 54).
- **fáze klidu** – Marvánová-Vargová ji spojuje s předcházející fází, ale Ševčík a Špatenková ji oddělují. Dle posledních zmiňovaných autorů se jedná o období, kdy pachatel plní své sliby, rodina funguje bez jakýchkoliv náznaků násilí, ale je to jen zdání, protože v agresorovi se vše postupně hromadí a celý cyklus se opakuje (Ševčík a Špatenková, 2011a, s. 52-55).

O spirále násilí píše Voňková a Spoustová, které do ní řadí obdobné fáze, ale seskupují je jiným způsobem. Celá spirála začíná obdobím klidu, kdy se ve vztahu násilí neobjevuje a rodina funguje, dá se říci tak, jak má. Následuje období narůstání napětí mezi partnery, které je vystřídáno samotným násilím a poté následuje období usmíření (Voňková a Spoustová, 2016, s. 20).

1.2 Typologie a druhy partnerského násilí

Dle Voňkové a Spoustové je důležité stanovit typy partnerského násilí a následně u jednotlivých párů určit, o jaký z nich se jedná, aby bylo možné najít účinné řešení (Voňková a Spoustová, 2016, s. 23).

Autorky uvádějí následující typy:

- **intimní terorismus** - považují za nejčastější formu vyznačující se například dlouhodobostí, uplatňováním moci a kontroly, stupňováním, neměnnými rolemi, citovým, sociálním a ekonomickým připoutáním pachatele a oběti, kteří jsou nejčastěji rodiči.
- **psychické násilí** - je dlouhodobé, opakující se, je zde opět uplatňována moc a kontrola, ale fyzické násilí se příliš nevyskytuje. Je to v podstatě forma násilí, kde oběť nesmí o ničem rozhodovat. Dle knihy se jí dopouští více ženy než muži.
- **dysforické násilí** - je typické střídáním jednotlivých fází cyklu partnerského násilí, uplatňováním moci a kontroly, převažujícím psychickým násilím, je patrná žárlivost, která vztah ovládá. Agresor je závislý na oběti a má strach, že ho opustí, proto jí brání v sociálních kontaktech s ostatními lidmi. Při svých agresivních útocích může i zabít.
- **trvalá nátlaková kontrola** - je považována za velmi nebezpečný typ násilí a vyznačuje se tím, že zde chybí cyklus násilí, protože oběť je pod neustálou kontrolou a psychickým tlakem agresora. Fyzické násilí se objevuje jen výjimečně a to pouze v případech, že oběť začne vzdorovat.
- **situační nebo také obecné či párové násilí** - je spouštěno konfliktními situacemi, což je důvodem relativně dlouhých období klidu (Voňková a Spoustová, 2016, s. 23-25).

Stejně důležité jako typy násilí jsou i druhy nebo také projevy násilí. Nejčastější dělení je na fyzické, psychické, sexuální, ekonomické a sociální násilí. Poslední zmíněné autorky do fyzického násilí řadí fackování, strkání, pálení, tahání za vlasy, znehybňování (Voňková a Spoustová, 2016, s. 26), Buskotte přidává ještě napadení různými předměty a zbraněmi, pokusy o vraždu, v nejvážnějších případech zavraždění (Buskotte, 2008, s. 41). První zmíněné autorky za psychické násilí považují slovní týrání, zesměšňování, ponižování, urážky, vyhrožování. Do sexuálního násilí spadají vynucené/nedobrovolné sexuální činy (Voňková a Spoustová, 2016, s. 27), Buskotte jej definuje jako jakýkoli násilný či vynucený sex

ze strany partnera. Také poukazuje na to, že se jedná o druh, který je velmi obtížné rozpoznat, neboť si muži často myslí, že mají na sex s partnerkou výhradní právo a mohou ho vyžadovat kdykoliv a to i v případě, že partnerka nechce. Proto je i ze strany oběti těžké posoudit, zda se jedná o sexuální násilí či nikoliv. Ženy zřídka připustí, že by mohly být ve vztahu znásilněny (Buskotte, 2008, s. 41). Voňková a Spoustová definují ekonomické násilí jako znemožnění přístupu k financím a to jak partnerovým tak vlastním. Oběť dostává nejčastěji přidělené peníze a musí přesně dokládat, co si za ně koupila. Sociální násilí je izolace oběti od okolí, čímž se agresor snaží o posílení závislosti na něm samém (Voňková a Spoustová, 2016, s. 27). Buskotte řadí tento druh do psychického násilí (Buskotte, 2008, s. 41). Posledním druhem násilí, který uvádí Voňková a Spoustová je systémové týrání, kterého se dopouštějí instituce, a to formou sekundární viktimizace (což je dle Čírtkové druhotné zraňování oběti, které vzniká chybnou reakcí na primární viktimizaci jako je například bagatelizace újmy, přenášení viny na oběť, nerespektování soukromí oběti, očerňování oběti (Čírtková, 2014, s. 61-66)), a neschopností pomoci, která vede k eskalaci násilí (Voňková a Spoustová, 2016, s. 27).

Stalking

Stalking neboli nebezpečné pronásledování je „*úmyslné, soustavné, dlouhodobé a stupňované sledování a obtěžování, často typické silným agresivním nábojem*“ (Bělík a Hoferková, 2017, s. 84). Toto obtěžování a sledování vyvolává strach u oběti a to nejen o sebe, ale i o své blízké (Bělík a Hoferková, 2017, s. 84). Dle Čírtkové se jedná o „*dlouhodobý, systematický a často sofistikovaný psychoteror...*“ (Čírtková, 2014, s. 55). V jiné publikaci od stejné autorky je stalking definován jako „*specifická forma vztahového násilí*“ (Čírtková, 2013, s. 220).

Buskotte upozorňuje na to, že problematika stalkingu byla velmi dlouho opomíjena. Dříve byla spojována především se známými osobnostmi, ale ukázalo se, že to nejsou jediné a ani nejčastější případy. Nejčastější obětí stalkingu se stává žena a to až 4x častěji než muž. Byla také prokázána souvislost s partnerským násilím, kdy až v polovině případů pronásledováním je pronásledovatelem bývalý partner. Mezi nejčastější projevy stalkingu se řadí postávání před domem, psaní SMS zpráv, e-mailů, dopisů, neustálé telefonování, zanechávání vzkazů na záznamníku, které mohou být různé, od vyznání lásky až po výhrůžky smrtí, dále sledování oběti do práce, v jejím volném čase, monitorování jejího bytu, ničení majetku atd. Stávají se

i případy, že stalker neobtěžuje jen svoji oběť, ale i její blízké. Stalking nemusí být nutně pokračováním partnerského násilí, ale může jím i začít například po rozchodu partnerů, kdy jeden z nich tento fakt nedokáže přijmout. Velmi často jsou stalkereři považováni za zamilované lidi, kteří byli odmítnuti a nebyli schopni se s tímto faktem vyrovnat. Ale v jejich motivu se dá nalézt spíše touha po moci a kontrole, než láska (Buskotte, 2008, s. 46-50). Čírtková popisuje následující motivy, kterými jsou údajný nebo skutečný obdiv, neboli láska, dále zloba či nenávisť, pocit mimořádnosti sebe sama, narušený kontakt s realitou. Také upozorňuje na to, že jsou rozdíly mezi muži-pachateli a ženami-pachatelkami. Muži-pronásledovatelé se uchylují ke stalkingu z toho důvodu, že neumí jiným způsobem řešit své problémy ve vztahu, kdežto ženy pronásledují zcela kontrolovaně. Stalking je vždy závislý na vztazích, ať už reálných nebo iluzorních. V reálných vztazích je reakcí na problémy a konflikty, které pachatel neumí vyřešit. V iluzorních vztazích není stalking reakcí, ale akcí, kterou chce na sebe stalker upozornit a vytvořit to, co existuje pouze v jeho představách (Čírtková, 2013, s. 212-216).

Čírtková se ve své knize, mimo jiné, zabývá tím, zda jsou některé osoby předurčeny k tomu, aby se staly obětí stalkingu. Byly zjištěny některé charakteristické znaky obětí stalkingu jako například dobrosrdečnost, přátelskost, problém vyjádřit negativní stanovisko a odmítnutí vůči mužům, snížená sebejistota, závislost na druhých. Bylo zjištěno, že v některých případech se jednalo o nedůsledně ukončené vztahy, kdy jsou oběti voleny šetrné způsoby sdělování, které mohou vyvolat pocity naděje. Všechny případy ale nelze generalizovat (Čírtková, 2014a, s. 55-60).

2 Agresor partnerského násilí

Agresorem partnerského násilí může být jak muž, tak žena. Je obecně předpokládáno, že častěji je agresorem muž a to kvůli jeho fyzické převaze. Moji domněnku potvrzuje Kotková a kol., kteří uvádí, že násilnou osobou je každá osoba, která se dopouští jakékoliv formy domácího násilí na blízkých osobách. Poměr mužů a žen agresorů je na základě různých výzkumů odlišný, a to z toho důvodu, že každý definuje partnerské násilí jiným způsobem. Ale ze shrnutí výsledků vyplývá, že agresory fyzického násilí jsou stejně často ženy i muži, kdežto psychického násilí se ženy dopouštějí častěji. Co se týká sexuálního násilí, agresorem je častěji muž, stejně tak u stalkingu (Kotková a kol., 2014, s. 23-24).

Jak píše Daligand a Bedin, nikdo není předurčen k tomu, aby byl agresorem násilí. Každý může své chování ovládat a je jen na něm, jak to zvládne. V životě partnerů, manželů je mnoho situací, které mohou spustit násilí. Jsou jimi například svatba, těhotenství ženy, rozvod či rozchod, nebo nezaměstnanost jednoho či obou partnerů (Daligand a Bedin, 2014, s. 129). Všechny krizové situace je možné řešit nebo se s nimi pokusit vyrovnat a to především, dle Jánského, velmi důležitým nástrojem vztahu, komunikací, která by neměla sloužit jen jako prostředek ke sdělování informací, pocitů, postojů. Lidé by měli klást důraz i na způsob sdělování informací. Právě to může pomoci k pochopení jednání druhého (Jánský, 2010, s. 162).

Je obtížné určit, proč je člověk agresivní, jelikož je to u každého individuální. Špatenková uvádí, že mezi nejčastější zdroje agrese patří: **těžký stres či spolupůsobení několika stresujících okolností**, pod čímž si můžeme představit například vážné finanční problémy, vysoké dluhy, nezaměstnanost, ztrátu či změnu domova, nemoc či nehodu, rozvod, rozchod, apod. Dalšími zdroji agrese může být **frustrace**, která vyvolá v dotyčném hněv a pohotovost k agresi, ale i přes to nemusí dojít k samotnému násilí. Záleží na okolnostech a daném jedinci. **Ohrožení**, a to jak fyzické tak psychické, může v jedinci vyvolat reakci ve formě násilí, **partnerské neshody**, které se vyskytují v každém vztahu a týkají se mnoha oblastí, například výchovy dětí, financí, frekvence sexuálního styku, rozdělení prací v domácnosti, trávení volného času atd.. Bohužel ne každý na ně dokáže reagovat neagresivním způsobem a řešit je vzájemnou komunikací. Výrazným zdrojem je **boj o moc**, kdy se strach z bezmoci stává spouštěčem násilí. Agresor má touhu přebrat veškerou moc a kontrolu nad všemi členy rodiny, a pokud se mu zdá, že se mu to nepovede, nebo

kontrolu ztrácí, může to vést, a ve většině případů vede, k násilí. **Alkohol a drogy** jsou zdrojem agrese u většiny lidí, stejně tak **násilí v nukleární rodině** a ve společnosti, ze kterých již malé děti přebírají **vzory a modely chování**. V naší společnosti je násilí viděno velmi často, ať už je to v rodinách, médiích nebo na ulici. Pokud jedinec vidí případy násilí příliš často, přijme tyto vzorce chování za své, protože zjistí, že může dosáhnout svého a je to způsob řešení situací. Pokud dítě vyrůstá v rodině, kde je bito a trestáno za vše, co udělá, nebo kde se jakákoliv forma domácího násilí vyskytuje, cítí se slabé a bezmocné a proto se snaží si pomocí agrese a násilí tyto pocity v dospělosti kompenzovat. Mezi další zdroje můžeme zařadit **poškození mozku nebo jeho dysfunkce, psychická onemocnění, poruchy osobnosti a zdravotní indispozice** (Špatenková, 2011a, s. 61-65).

Voňková a Spoustová uvádí podobnosti v povahách agresorů mužů a žen, kterými jsou: „*nízké sebehodnocení, agresivita, hostilita, deprese, nedostatek komunikačních dovedností a nedostatek asertivity*“ (Voňková a Spoustová, 2016, s. 22).

2.1 Muž jako agresor partnerského násilí

Špatenková upozorňuje na to, že muž je chápán jako typický agresor a žena jako typická oběť. Nelze však jednoznačně určit, že od každého muže se dá očekávat násilí. Ve skutečnosti to můžeme očekávat zhruba od 10% mužů (Špatenková, 2011a, s. 70).

Jánský píše ve svém článku o mužích jako agresorech násilí. Odhalit muže jako agresora násilí je velmi obtížné, protože se většinou na první pohled jeví jako společenský, zábavný muž, který působí dojmem, že by nikdy nikomu neublížil, ale doma se mění na člověka, kterého by nikdo z jeho okolí nepoznal. Již na počátku vztahu se muž řídí svým rozumem a vybírá si partnerku dle vlastností, které mu budou vyhovovat a díky kterým nebude klást přílišný odpor při násilí. Mezi tyto vlastnosti patří submise, malá odolnost vůči zátěži a stresu, souhlas s jeho názory. Násilí se samozřejmě neprojevuje ihned od počátku vztahu, ale vzniká pomalu a postupně. Může se projevovat již při řešení konfliktních a krizových situací v soužití a ve většině případů začíná fackou, která je jeho partnerkou velmi ochotně omluvena jako selhání, které se nebude nikdy opakovat. Málo obětí má dostatek informací a také odvahu zastavit násilí ihned v počátku. Příčiny nebo také motivy partnerského násilí je obtížné zjistit, protože agresor je nikdy neprozradí a v mnoha

případech ani nezná (Jánský, 2010, s. 163). Daligand a Bedin píší, že to mohou být například stres a pocit nejistoty u mužů. V mnoha výpovědích agresorů se objevuje strach z žen. Může to být způsobeno tím, že ženy dostávají ve společnosti mnohem větší váhu a možnosti, než tomu bylo dříve a muži mají podvědomou touhu po návratu ke starým pravidlům a starému řádu, kdy žena byla podřízena muži a neměla téměř žádná práva, což je ale samozřejmě neospravedlňuje k takto hrůzným činům. Další a velmi důležitou příčinou násilí a agrese u mužů je neúplná nebo nefunkční rodina, ve které vyrůstali. Pokud dítě nemá možnost vyrůstat v úplné rodině a vytvořit si vztah k oběma rodičům, je velká pravděpodobnost, že se z něj stane agresivní jedinec. Problém nastává nejen u otce, který v rodině absentuje, ale také v případě, že je otec příliš autoritativní a chlapec nemá možnost se s ním sblížit a identifikovat. Obdobná problémová situace nastává i v případě, že v rodině chybí matka nebo neplní svou funkci tak, jak by měla (Daligand a Bedin, 2014, s. 13, 123–124). Pikálková kromě předcházejícího výčtu problémů v rodině upozorňuje i na nevyhovující prostředí rodiny, ve které agresor vyrůstal, či na mezigenerační přenos. Za další příčiny považuje neschopnost kontrolovat se, nezaměstnanost, nízký příjem, vysokou frekvenci konzumace alkoholu a drog, nebo normy společnosti, které oceňují nadřazenost mužů nad ženami (Pikálková, 2015b, s. 41). Voňková a Spoustová uvádějí jako další příčinu mladší věk partnerů, odluku, kriminální kariéru. Autorky se shodují také na vyrůstání v rodinách, kde se objevovalo násilí (Voňková a Spoustová, 2016, s. 28-29). Jánský považuje za další možné příčiny snahu o vnitřní uspokojení, které plyne z pocitu získání moci nad obětí, dále mstu, zlobu, škodolibost, atd. (Jánský, 2010, s. 163).

Za charakteristické znaky agresorů považují Daligand a Bedin nezralost spočívající v tom, že nedokáží navázat vztah, který bude založený na důvěře, otevřené komunikaci a vzájemném respektu. Impulzivitu a ovládnutí pudy, kvůli kterým často ztrácejí kontrolu nad sebou samým. Narušenou schopností komunikace, ať už se jedná o neschopnost mluvit s partnerkou nebo o nedovolení partnerce se jakkoliv vyjádřit. Na nic se jí neptají, a pokud ano, nečekají odpověď. Žárlivost nejen na ostatní muže, ale většinou na úplně všechno, co se vykytuje okolo jejich partnerky (Daligand a Bedin, 2014, s. 121-122). Jánský považuje za další charakteristické znaky absenci výčitek svědomí, pocitu viny a empatie, svalování viny na oběť (Jánský, 2010, s. 164). Špatenková k předcházejícímu výčtu charakteristických vlastností přidává vyznávání „tradičních“ hodnot a rozdělení genderových rolí. Muži

věří tomu, že jsou nadřazeni ženám, a proto mají právo je občas „proplesknout“, aby si, jako hlava rodiny, udělali doma pořádek. Vykazování problematického sexuálního chování je další charakteristikou agresora. Znamená to, že ve většině případů nevnímají sex jako láskyplný kontakt muže a ženy, ale spíše jako akt, kterým si posilují svoji nadřazenost vůči ženě. Často preferují perverzní sexuální praktiky, jsou promiskuitní nebo bisexuální. Další, velmi zajímavou charakteristikou, je chování jako malé dítě. Znamená to, že jsou pasivní, závislí a chtějí, aby o ně bylo pečováno, přesně jako o malé děti. Problém nastává, když začnou toto chování vnímat jako slabost, mají na sebe hněv, který často vyústí v násilí proti svým blízkým. Posledním charakteristickým znakem je neschopnost převzít odpovědnost a obviňují partnerku za to, co se stalo. Jak je napsáno v kapitole Cyklus partnerského násilí, je to často součástí poslední fáze, kdy se agresor snaží o „omluvení“ svého chování. Ve skutečnosti ovšem na svém chování nevidí nic špatného, je to pro něj jen spravedlivá odplata za to, co se děje v jeho životě (naštval ho šéf, partnerka špatně vaří, neuklidila, je unavený z práce,...). Z čehož vyplývá, že agrese je namířena proti partnerce, ale ona nemusí být tím spouštěčem (Špatenková, 2011a, s. 71-72).

Určit typologii násilných mužů je obtížné, neboť téměř každý autor uvádí jiné členění a jiné charakteristiky. Špatenková upozorňuje na to, že typologie je důležitá pro to, aby byl zvolen vhodný druh intervence, ale přesto se musí ke každému člověku přistupovat individuálně (Špatenková, 2011a, s. 72). Pro porovnání uvedu členění dle tří autorů. Čírtková rozlišuje následující typologii pachatelů: Obecně agresivní pachatel domácího násilí, u kterého je agrese jeden z rysů osobnosti a projevuje se násilně jak v domácnosti, napadá blízké osoby, tak mimo ni, napadá přátele i cizí osoby. Vyznačuje se tím, že netrpí žádnými výčitkami svědomí ani pocitem viny, má velmi omezenou empatii a schopnosti pro párové soužití. I když je ve vztahu se ženou, má vůči ní negativní postoj a nepřijímá ji jako rovnocennou partnerku. Druhým typem je pachatel domácího násilí „specialista“, neboli „pachatel dvojí tváře“. Je to agresor, který na veřejnosti agresi neprojevuje a respektuje normy. Má nedostatek určitých partnerských dovedností, mírné problémy s impulzivitou, je žárlivý či závislý na partnerce. Nejčastějším druhem násilí je fyzické, po kterém cítí vinu za své chování a omlouvá se. Spouštěčem je určitá interakce s partnerkou. Ženy respektuje a zaujímá vůči nim liberální postoje. Mezi charakteristické znaky patří mírná žárlivost, mírné depresivní ladění, lehká impulzivita a neschopnost vyjadřovat emoce a pocity, které se hromadí a poté se transformují do násilí.

Posledním typem je pachatel domácího násilí s psychickou zátěží, pro kterého je typické narušení osobnosti, které může mít až podobu diagnózy. Jsou to pachatelé, kteří nejspíše v dětství zažili odmítání či zneužívání, a proto se projevují jako nevyzpytatelní, emocionálně labilní, depresivní, žárliví a zlostní. Násilí projevují jen v intimních vztazích a na ostatní lidi nepůsobí příliš pozitivně a dobře. Pokud se ve vztahu vyskytne jakýkoliv problém, cítí se ohroženi a reagují agresivně (Čírtková, 2013, s. 255-256). Obdobnou typologii uvádí Špatenková. **Typ 1: výhradně rodinní násilníci** jsou osoby, které mají často vyšší postavení a jsou násilní jen v domácnosti a nejčastěji vůči svým partnerkám. Tento druh násilí může být spojován s alkoholem a řadí se do něj zhruba polovina případů. **Typ 2: obecně násilní muži**, jsou ti, kteří se, na rozdíl od prvního typu, chovají násilně i ve společnosti. Mnoho z nich si prožívalo násilí v dětství, a proto se tento způsob jednání pro ně stal jediným řešením situací. Opět se zde objevují problémy s návykovými látkami. **Typ 3: emocionálně nestálí násilníci** jsou ti, kteří jsou ze všech tří typů nejvíce depresivní, úzkostní a emočně labilní. Nejčastěji se dopouští psychického a ekonomického násilí. Zdrojem je nejspíše nespokojenost ve vztahu, ale jsou, na rozdíl od předcházejících typů, ochotni přijmout nabízenou pomoc (Špatenková, 2011a, s. 74). Pro zjednodušení Bednářová uvádí pouze 2 základní typy pachatelů, přičemž jeden z nich je emociálně reaktivní typ, což je člověk s nižším vzděláním, který je impulzivní, neustále ve špatné náladě, přecitlivělý na kritiku a netrpělivý. Není schopen ovládat své emoce a kontrolovat chování. Násilí projevuje vůči všem osobám, pokud se domnívá, že jejich chování je pro něj ohrožující nebo je považuje za křivdu. Vyhledává partnerku, která bude podřízená, aby ji mohl naprosto ovládat. Druhým typem je instrumentální typ, který má vyšší vzdělání a postavení a často je popisován jako muž dvou tváří. Ve společnosti se jeví jako laskavý, ohleduplný, pozorný, ale poté se změní na hrubého násilníka. Agresivitu dokáže ovládat. Je velmi sebevědomý, racionální a násilí používá jako nástroj k uspokojení potřeb. Partnerka je pro něj majetkem, který může dle libosti ovládat. Je žárlivý a podezřívavý a jeho cílem je ublížit partnerce. Je zde uveden ještě třetí typ, nadměrně kontrolující své agresivní impulzy, který se vyznačuje tím, že nedokáže ventilovat své negativní emoce, které se v něm dlouho hromadí a nakonec to vyústí v nečekanou, velmi silnou a nekontrolovanou agresi, která oběť zaskočí, protože takové chování od svého, jindy klidného, protějšku nečeká (Bednářová, 2009a, s. 24-25). Dle

předcházejícího výčtu je patrné, že se autoři v podstatě v jednotlivých typech shodují, ačkoliv se obdobné charakteristiky ukrývají pod jinými názvy.

2.2 Žena jako agresor partnerského násilí

Ženy jako agresorky partnerského násilí, dle Daligand a Bedin, se dopouštějí převážně psychického násilí, tedy ponižování, psychického utlačování, nerespektování, opovrhování. O poznání méně se dopouštějí násilí fyzického (Daligand a Bedin, 2014, s. 13). Ačkoli se zdá, že ženy jsou agresorkami násilí méně často, dle Špatenkové se dá předpokládat, že se dopouštějí násilí stejně často jako muži, ale dosud o tom není dostatek informací. Nejspíše je to z toho důvodu, že muži méně často přiznávají násilí páchané na nich samých. Důvody agresivity žen jsou různé. Dříve se předpokládalo, že násilí žen je buď formou sebeobrany, nebo reakcí na násilí mužů, což bylo vyloučeno. Špatenková odkazuje na různé výzkumy, které zjistily, že ženy se dopouštějí násilí v partnerském vztahu častěji než muži a velmi často, zhruba v polovině párů, je násilí ve vztahu vzájemné. Autorka také uvádí, že ženy jako násilné osoby mají větší tendenci používat zbraně než muži (Špatenková, 2011a, s. 65-67). Pešáková se domnívá, že ženy se dopouštějí obdobných forem násilí jako muži – psychického násilí, kam patří výčitky, nadávky, fyzického násilí, tedy házení předmětů, údery do slabin, použití nože, sociálního násilí, zákaz styku s přáteli, kolegyněmi, či sexuálního násilí, tedy nucení k sexuálnímu styku nebo zesměšňování mužské potence (Pešáková, 2016, s. 71).

Buriánek a Pikálková ve svém výzkumu zjistili, že zhruba 10% mužů, kteří se účastnili výzkumu, zažili ve svém životě nějakou formu fyzického napadení ze strany své partnerky. Nejčastěji se jednalo o „facku, kopání, kousání, úder pěstí“, přičemž dalším šetřením bylo zjištěno, že právě facka byla nejčastější formou fyzického násilí. Další velmi častou položkou bylo „házení věcí nebo úder předmětem“. Jednou z příčin násilí v partnerských vztazích může být alkohol, jak je zmíněno výše a není tomu tak pouze u muže, ale také u žen. Jedna třetina z dotazovaných mužů odpověděla, že manželka byla pod vlivem alkoholu. Dalšími příčinami, dle dotazovaných mužů, jsou nezvládnutá a nepřiměřená reakce, vyprovokování situací či nechtěný útok. Zhruba 12% mužů považuje útok své manželky/partnerky za předem plánovaný a vedený s cílem záměrně ublížit (Buriánek a Pikálková, 2014, s. 12-20).

Výše zmiňovaní autoři zjistili, že nejčastějšími agresorkami byly ženy na mateřské či rodičovské dovolené nebo ženy nezaměstnané. Co se týká vzdělání, jedná se o ženy nejčastěji se základním či středním vzděláním bez maturity. Víra v Boha je významným ochranným faktorem, neboť ateistky se dopouštějí násilí častěji. Dalšími rizikovými faktory jsou konzumace alkoholu a drog, agresivita i na veřejnosti, kvůli které měly problémy s policií, násilí mezi rodiči nebo ze strany rodičů k nynější agresorce (Buriánek a Pikálková, 2014, s. 20; Špatenková, 2011a, s. 69).

Špatenková poukazuje i na rozdílné zacházení policie a ostatních expertů se ženami-agresorkami, kteří mají tendenci jednat s nimi rozpačitěji než s muži-agresory, protože žena není typickým představitelem násilné osoby a v očích společnosti je vnímána jako milující, pečující a vlídná osoba, která nemůže nikomu ublížit (Špatenková, 2011a, s. 70).

3 Oběti partnerského násilí

Oběti partnerského násilí se mohou stát jak muži, tak ženy, přičemž ženy jsou považovány za častější oběť. Odborníci se shodují, že vývoj člověka se odvíjí od jeho rodiny a vzájemných vztahů. Právě období raného dětství je nejdůležitější pro formování osobnosti. Pokud se v rodině objevuje partnerské násilí mezi rodiči, násilí na dítěti samotném, nebo jsou tam jiným způsobem narušené vztahy, následky na dítěti vyrůstajícím v takové rodině jsou celoživotní (Bednářová, 2009b, s. 15; Voňková, 2008, s. 65). Mezi projevy, řadí Bednářová to, že si dospělý jedinec vybírá agresivní protějšky nebo má velmi nízké sebevědomí a partnery si nevybírá vůbec a je vděčný za to, že si ho nějaký partner vybere sám. Častým problémem u obětí je, že postupně začnou věřit tomu, že agresor je silnější, nespokojený, agresivní a výbušný právě kvůli nim. A toto chování ze strany oběti je hnací silou pro agresora, který se díky tomu stává jistější. Společným znakem obětí je, že skrývají svoji situaci (Bednářová, 2009b, s. 15-21). Voňková a Spoustová za další společný znak uvádí zhoršené psychické a fyzické zdraví. U obětí nezáleží na věku, vzdělání, ekonomické situaci ani jiných faktorech (Voňková, 2008, s. 65). Daligand a Bedin upozorňují na to, že pro mnoho obětí je obtížné přiznat sobě, že se se v jejich vztahu vyskytuje násilí. A svěřit se třetí osobě je pro ně ještě složitější (Daligand a Bedin, 2014, s. 11).

Oběti si dle Marvánové-Vargové nejčastěji prochází zastrašováním, emočním násilím, izolací, obviňováním, že si za to může sama, zlehčováním jejích stížností. Velmi často jsou k ovládnutí oběti používány děti například tím, že je u oběti vyvoláván pocit viny, nebo velmi často je oběti vyhrožováno, že pokud učiní nějaké kroky proti agresorovi, o děti přijde. Právě strach o děti je jedním z častých důvodů, proč oběť agresora neopustí (Marvánová-Vargová, 2008, s. 35-36).

Častými projevy u obětí násilí je například naučená bezmoc, která je popisována odborníky jako stav, kdy oběť není schopná samostatně se rozhodovat, neumí nést odpovědnost za své chování a svá rozhodnutí a je naprosto závislá na svém partnerovi. Tento stav není okamžitou reakcí na násilí ze strany oběti, ale je postupně naučený, protože oběť nemá žádnou moc nad agresorem a žádný vliv na jeho chování. Veškeré pokusy o zastavení násilí končí neúspěšně, a proto oběť rezignuje a stává se pasivní i v ostatních oblastech svého života (Bednářová, 2009b, s. 16; Marvánová-Vargová, 2008, s. 28). Pro oběť je velmi obtížné předpovídat další útok ze strany agresora. Marvánová-Vargová uvádí symptomy, které se mohou

u obětí objevovat. Jedná se například o výšenou ostražitost, sníženou odolnost vůči stresu, noční můry, přehnané reakce a lekavost a podobně (Marvánová-Vargová, 2008, s. 44).

Další možnou reakcí oběti je takzvaný stockholmský syndrom, který, dle Bednářové, představuje projevy náklonnosti oběti vůči pachateli a vytvoření si citové vazby. Projevuje se omlouváním partnerova chování. Vzniká v případě, že je oběť izolována od okolního prostředí a často je v ohrožení života a má pocit, že ze situace není úniku. Agresor se k oběti v určitých chvílích chová mile a laskavě, což je pro určitou fázi partnerského násilí typické (Bednářová, 2009b, s. 17).

Práce s obětí je velmi obtížná. Naučení nových způsobů chování u obětí popisuje například Kovář. Podle něj oběť, stejně jako každý člověk, má naučené určité stereotypy chování. U obětí partnerského násilí je problematická především reakce na konflikty. Práce s nimi je proto obtížná, protože málokdy jsou ochotni své návyky změnit, nejčastěji je to kvůli nízkému sebevědomí a určité rezignaci. Jejich nejčastější reakcí na konflikt je mlčení nebo slabá a neúčinná obrana. Důležitá je individuální práce s každou obětí (Kovář, 2010, s. 204-206).

3.1 Muži jako oběti partnerského násilí

Muži jsou za oběti partnerského násilí označováni zřídka a je to nejspíše z důvodu nedostatečného prozkoumání této oblasti. Buskotte uvádí, že jedním z důvodů by mohly být i vyšší toleranční hranice a hranice bolesti, které zapřičiňují to, že muži trvá delší dobu, než jde celou situaci oznámit na policii či jiným osobám (Buskotte, 2008, s. 18). Zpočátku se mluvílo pouze o násilí na ženách, nyní se přidává muž jako oběť do povědomí veřejnosti, ale stále je toto téma opředeno spoustou mýtů a nedostatkem informací. Odborníci se shodují na tom, že většina mužů nepovažuje násilí partnerky za trestný čin (Buriánek a Pikálková, 2014, s. 17; Voňková a Spoustová, 2016, s. 90), což může být také důvodem, že nevyhledávají jakoukoliv pomoc. Buriánek a Pikálková uvádějí, že muži jako oběti partnerského násilí, kteří se účastnili výzkumu, „*považují násilný střet za něco, co se prostě stává*“ (Buriánek a Pikálková, 2014, s. 17). Dále autoři zjistili, že muži méně často oznamují čin na policii. Jako důvod uvádějí, že to nestálo za to, nebo to pro ně nebylo dost vážné, což si odporuje se zjištěním, že se část mužů cítila ohrožena na životě. Dalším častým důvodem bylo i to, že nechtěli, aby o tom někdo věděl. Reakce mužů bývá jen zřídka opětování útoku, většina se snaží bránit jen tak, aby

nedošlo k ještě větší újmě (Buriánek a Pikálková, 2014, s. 17). Obdobně Voňková a Spoustová uvádějí, že muži více než ženy popírají svoji roli oběti a obávají se ohlásit čin na policii a to hlavně z důvodu, že jim neuvěří (Voňková a Spoustová, 2016, s. 90).

Charakteristickými znaky mužů-obětí jsou nižší příjem, prožití násilí mezi svými rodiči nebo ze strany rodičů v období dětství a dospívání. Iniciátorkou byla ve většině případů matka. Stejně to platí i pro psychické násilí, které zažívají častěji muži, kteří s ním mají zkušenost ze strany matky z dětství (Buriánek a Pikálková, 2014, s. 17).

Pešáková jako příklady reakcí a charakteristických znaků mužů na partnerské násilí uvádí emocionální strádání, nízké sebevědomí, strach, stud, zatajování situace, sociální izolace, akceptace role slabocha, závislost na partnerce a z toho plynoucí neschopnost ji opustit. Velká část mužů vnímá psychické násilí jako horší než násilí fyzické (Pešáková, 2016, s. 72).

Poslední zmiňovaná autorka upozorňuje na problematiku pomoci ze strany sociálních pracovníků a pracovníc, kteří nejsou připraveni na práci s mužskými oběťmi násilí, mají málo informací ohledně specifik v práci s nimi, a mají tendenci podléhat mýtům, například, že muž je ten silnější a není možné, aby se stal obětí fyzického násilí. (Pešáková, 2016, s. 73).

Touto problematikou se zabývají například Buriánek a Pikálková (2014).

3.2 Ženy jako oběti partnerského násilí

Obětí domácího násilí se může stát kdokoli, ale od počátku se mluví především o násilí na ženách, protože ženy byly a jsou nejčastější oběti. Ševčík a Špatenková rovněž označují ženy jako nejčastější oběti násilí a to především partnerského, neboť právě v intimním vztahu dochází k velmi blízkému poznání člověka, jeho citlivých míst a slabých stránek. Ženy, obdobně jako muži, nerady vyhledávají pomoc třetích osob, hlavně z počátku násilí, kdy se snaží ukrývat případné pohmožděniny a zranění a zatajovat svoji situaci. Pokud je násilí odhaleno někým dalším, má žena tendenci omlouvat násilníka špatnou náladou, alkoholem, únavou atd. Mezi charakteristické znaky ženy-oběti patří materiální závislost na partnerovi, podřízenost, poslušnost, vystrašenost, pocity viny, pocity, že si to, co se jí stalo, zaslouží, snaha používat sex jako prostředek pro upevnění vztahu s partnerem, silná emocionální závislost na partnerovi, myšlenky, že situace nemá řešení atd. Dále

je zdůrazněno, že některé ženy-oběti mají dvojitou tvář, stejně jako ji mívají agresori. Na své okolí působí jako pozitivní, optimistické bytosti, které jsou úspěšné, ale ve skutečnosti žijí ve strachu. Ženy, které se stanou obětí, nemusí být jen slabé, křehké osoby, které nikdy nic nedokázaly a nechají si vše líbit, ale také úspěšné ženy, které jsou aktivní a sebevědomé mimo domov (Ševčík a Špatenková, 2011d, s. 91-93). Odborníci se shodují, že je důležité pochopit, že stejně jako pro muže, je i pro ženy těžké odejít a to z mnoha důvodů. Nechtějí přijít o rodinu, nemají kam jít, jsou finančně závislé, mají strach z reakce partnera a pokračujícího násilí, bojí se reakce okolí a především reakce své rodiny, která o ničem nevěděla, a v několika nemálo případech ho stále milují. Oběti mohou učinit i několik pokusů opustit partnera, než ho dokáží opustit nastalo (Ševčík a Špatenková, 2011b, s. 94; Jánský, 2010, s. 163; Marvánová-Vargová, 2008, s. 47).

Za následky násilí považuje Buskotte kromě fyzických následků jako jsou pohmožděniny, popáleniny, zlomeniny a další, také psychické následky, tedy strach, deprese, poruchy příjmu potravy, ale v neposlední řadě se může snažit hledat východisko v alkoholu nebo v sebevraždě (Buskotte, 2008, s. 17).

Výzkumy na tuto problematiku realizovali například Martinková a kol. (2014), Pikálková a kol. (2004), Kunc a kol. (2012), Hoferková a Skořepová (2014).

4 Prevence partnerského násilí

V každém věku by měla být prováděna prevence všech jevů, které mohou být nebezpečné pro společnosti nebo jedince. Prevenci charakterizují Bělík a Pelcák jako „*soustavu opatření, která mají předcházet nějakému společensky nežádoucímu jevu...*“ (Bělík a Pelcák, 2017, s. 67). Voňková a Spoustová ji definují jako „*soubor nejrůznějších aktivit, především nesankčního charakteru, které vyvíjejí státní, veřejné i soukromé instituce i jednotliví občané*“ (Voňková a Spoustová, 2016, s. 209). Existuje několik druhů dělení prevence. Například poslední zmíněné autorky ji dělí dle objektu, na který je zaměřena a vymezují dva druhy. Prevenci individuální, která se zaměřuje na problémové jedince a snaží se předcházet jejich selhání, ale také je zaměřena na ochranu oběti. A prevenci generální, která je zaměřena na potencionálního pachatele a na prognózu vývoje (Voňková a Spoustová, 2016, s. 209).

Nejčastějším dělením prevence, které používá mnoho lidí, mimo jiné i Špatenková je rozlišení prevence na primární, sekundární a terciární. **Primární prevence** je zaměřena na eliminaci rizik vzniku násilí (Špatenková, 2011b, s. 151-152), proto by měla být cílena především na děti a mládež. Jako základní bod uvádí autorka správný výběr partnera (Špatenková, 2011b, s. 151-152), což, si myslím, je velmi obtížné, protože, jak je napsáno výše, muži-násilníci si vybírají ženy podle jejich vlastností a také mají většinou kouzlo osobnosti, které rozhodně nenasvědčuje tomu, že by se jednalo o člověka, který je schopný násilí. Dalšími faktory primární prevence, které autorka uvádí, jsou budování dobrého rodinného zázemí a dostatečná informovanost o tom, co je ve vztahu a rodině normální, a co by již nemělo být tolerováno. Je uveden také výčet jednotlivých bodů, které napomáhají jedincům nedostat se do násilného vztahu. Jsou to například: dobré vztahy a vzory v rodině, dostatečná sebedůvěra, sebeúcta a sebehodnocení, výchova k toleranci, edukační programy různých center a institucí a také samozřejmě správně koncipovaná výuka ve školách (Špatenková, 2011b, s. 152). V Metodickém doporučení pro primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže nalezneme dělení primární prevence na specifickou a nespecifickou. Nespecifická primární prevence je ta, která se zaměřuje na obecné schopnosti dětí, jako je posílení sebevědomí, umění říci „ne“, schopnost řešit konflikty nenásilným způsobem, určování si svých hranic a pojmenování a vyjádření svých emocí. Děti by měly být informované i o tom, kam se mohou obrátit v případě nebezpečné situace. Specifická primární prevence se zaměřuje

konkrétně na určitý jev, v tomto případě na partnerské násilí, kdy by děti měly mít základní informace o problematice, znát definici, formy, vědět, že vždy za domácí násilí může pachatel, ne oběť, jak vypadají zdravé a nezdravé vztahy, jaké jsou varovné signály, co je stalking, atd. Důležité také je vybudovat v dětech dostatek odvahy k tomu, aby byly schopné vyjádřit svůj nesouhlas, pokud se jim nelíbí, co jim někdo jiný dělá (Hronová a kol., 2018).

Sekundární prevence se, dle Špatenkové, zaměřuje na včasnou identifikaci problému a snaží se uplatnit takové postupy, aby se situace nezhoršovala. Z hlediska partnerského násilí se jedná o pár, který se kvůli určitým znakům, jako je například problémová komunikace, více stresorů nebo již dřívější výskyt násilí v rodině, jeví jako rizikový (Špatenková, 2011b, s. 152-153). Voňková a Spoustová sem řadí krizovou intervenci, poradenství a terapii, která je poskytována všem aktérům (Voňková a Spoustová, 2016, s. 213). **Terciární prevence** je posledním druhem prevence a snaží se zmírnit negativní důsledky daného jevu, tedy v tomto případě partnerského násilí a snaží se o návrat zasažených osob zpět do běžného života (Špatenková, 2011b, s. 153). Dle Voňkové a Spoustové má podobu reintegrace, sociální rehabilitace a sociálních opatření jako je sociální bydlení, sociální služby nebo sociální dávky (Voňková a Spoustová, 2016, s. 214).

Prevence partnerského násilí v praxi

Nejdůležitější je primární prevence, která by měla být prováděna již v rodinách, ale také ve školách. Proto jsem se rozhodla zmapovat **školní vzdělávací programy** (dále jen ŠVP), abych zjistila, zda a případně jak mají školy zakomponované domácí případně partnerské násilí ve vzdělávání. Na webových stránkách Gymnázia J. K. Tyla jsem našla dva ŠVP. V prvním, s názvem „ŠVP 2009 – 2020.pdf“ jsem našla jen zmínku o obecném pojmu násilí a to v mediální výchově, ale konkrétně o domácím ani partnerském násilí nepíše. Ve druhém, s názvem „ŠVP 1. 9. 2017.pdf“ jsem nenašla jedinou zmínku o jakémkoliv násilí (Školní vzdělávací program Gymnázium J. K. Tyla, Hradec Králové, 2009, online; Školní vzdělávací program Gymnázium J. K. Tyla, Hradec Králové, 2017, online). Na stránkách Obchodní akademie, Střední odborné školy a Jazykové školy s právem státní jazykové zkoušky jsem nenašla ŠVP, ale našla jsem odkaz na Preventivní program, v rámci kterého mají zařazenou problematiku domácího násilí do prvních ročníků včetně termínu, kdy se budou této problematice věnovat (Preventivní program na

školní rok 2018/2019, 2018, online). Dále jsem prohlídla ŠVP Střední zdravotnické školy, kde v oborech Asistent zubního technika a Laboratorní asistent bylo zmíněno násilí v rámci trestního práva (ŠVP Asistent zubního technika, online; ŠVP Laboratorní asistent, online). Obor Praktická sestra má domácí násilí v rámci Semináře z psychologie a komunikace a dále také v Přírodovědném vzdělávání, oblast Člověk a právo (ŠVP Zdravotnický asistent, online). Posledním oborem na střední škole je Zdravotnické lyceum, kde je násilí opět probíráno v Semináři z psychologie a komunikace, ale zde má svoji vlastní oblast (ŠVP Zdravotnické lyceum, online), z čehož je možné usoudit, že se mu budou věnovat podrobněji, než na jiných oborech. Dále jsem si vybrala Střední průmyslovou školu, kde jsem na stránkách narazila na několik ŠVP u různých oborů, a alespoň v jednom jsem se snažila nalézt zmínku o partnerském násilí, avšak marně (Školní vzdělávací programy, online).

Sama jsem absolventkou Gymnázia J. K. Tyla a považuji za velký nedostatek naprostou absenci informací o tomto tématu. Myslím, že je důležité, aby se o této problematice studenti dozvídali právě na středních školách a učilištích, protože jsou ve věku, kdy začínají tvořit páry, tedy základy pro budoucí rodinu.

Vzhledem k tomu, že z mého pohledu je prevence na školách nedostatečná, rozhodla jsem se hledat v médiích, zda alespoň ta se snaží na problematiku upozorňovat. Na webových stránkách České televize se po zadání hesla “domácí násilí“, objevilo několik stran s dokumenty, seriály a filmy o domácím násilí. Jejich nejnovější pořad vysílaný v tomto roce nese název Z lásky nenávisť 2 – Domácí násilí na mužích, což navazuje na pořad Z lásky nenávisť, který byl o domácím násilí páchaném na ženách. Dalším zajímavým počinem byl pořad Partnerské vztahy aneb Návod na přežití, který se v jednom ze svých dílů věnuje partnerskému násilí, kde je různými odborníky doporučeno, jak se chovat, když se ve vztahu vyskytne, jak poznat násilníka, co si nenechat líbit a podobně (Vyhledávání, 2018, online). Televizní stanice TV Nova se také snaží upozorňovat na domácí násilí v divácky oblíbených seriálech. Na jejich internetových stránkách lze nalézt epizody například ze seriálu Ordinace v růžové zahradě, kde se příběh týrané ženy vysílal v roce 2017, například v díle 769 (769. díl. Rodinná terapie, 2017, online). Na stránkách této televize se dočtete také o příběhu ze seriálu Ulice, kde je kromě ukázek ze seriálu i článek, na jehož konci je doporučený postup s odkazy na některé organizace (Domácí násilí je třeba řešit, 2012, online). S odkazem opět na

internetové stránky upozorňují na pořad Střepiny, kde v roce 2016 byla reportáž o domácím násilí (Střepiny: Domácí násilí jako smutný fenomén dneška, 2016, online). Stejně tak televize Prima na svých webových stránkách zveřejňuje různé informace, články o domácím násilí (Téma: domácí násilí, 2018, online). V televizním vysílání bylo možné se s domácím popřípadě partnerským násilím setkat například v pořadu Policie v akci v dílu odvysílaném 30. července 2018, kde bylo ukázáno partnerské násilí páchané na mužích (21. epizoda, 2018, online).

Na těchto příkladech můžeme vidět, že média se snaží o domácí i partnerské násilí informovat. Je důležité, že to zařazují do běžných seriálů a pořadů, na které se podle mého názoru mladí lidé podívají s větší chutí a pravděpodobností, než například na různé dokumentární filmy. Mám pocit, že pokud je pořad nazván jako dokumentární film, už to samo o sobě mnoho lidí odradí od toho, aby ho shlédli.

Intervence

Kromě prevence, je v případě již vyskytujícího se násilí důležitá i intervence. Možností intervence je několik. Existují různé organizace, které jsou ochotné a schopné obětem pomáhat. Tato práce zmiňuje pouze 3 a to Bílý kruh bezpečí, který na svých internetových stránkách uvádí, že poskytuje poradenství, podporu a pomoc obětem násilí a kriminality. Pomoc je poskytována formou bezplatné linky, ale i prostřednictvím poraden po celé České republice. Pracovníci jsou psychologové a sociální pracovníci (BKB, online). Další organizací je Intervenční centrum. Na internetových stránkách se dozvídáme, že poskytuje poradenství a podporu nejen obětem, ale i ostatním lidem, kteří se setkají s domácím násilím. Poskytují informace, na koho dalšího se mohou obrátit, seznamují je s riziky života v domácím násilí, sestavují bezpečnostní plán (Charita HK, 2019, online). Intervenční centrum úzce spolupracuje s policií, která má, dle Zákona 273/2008 Sb. možnost vykázat osobu, která útočí na jinou osobu nacházející se ve společném obydlí. Jedná se tedy o institut, který umožňuje Policii ČR, vykázat osobu, u které je podezření, že se dopouští domácího násilí. Doba vykázání je minimálně 10 dnů a je možné ji na návrh na vydání předběžného opatření prodloužit. Vykázaná osoba má svá práva, jako například vzít si ze společného obydlí potřebné věci, doklady, vrátit se do obydlí pro věci, které jsou nezbytné k výkonu povolání, ale pouze za přítomnosti policie. Má samozřejmě také povinnosti, mezi které patří neprodleně opustit vymezený prostor,

zdržet se styku s ohroženou osobou, vydat policistovi všechny klíče od obydlí. Vykázaná osoba je poučena o svých právech a povinnostech a také o možnostech ubytování. Ohrožená osoba je taktéž poučena a to o možnosti podání návrhu na vydání předběžného opatření, jaké jsou služby, které pomáhají obětem. Spolupráce s Intervenčním centrem spočívá v tom, že policista musí do 24 hodin zaslat kopii úředního záznamu Intervenčnímu centru, které neprodleně kontaktuje ohroženou osobu a nabídne jí své služby (Zákon č. 273/2008 Sb., 2019, online).

Na základě statistik o institutu vykazání, viz Tabulka č. 1, lze konstatovat, že počty vykazání byly mezi roky 2007-2012 velmi kolísavé, ale od roku 2013 se počty ustálily zhruba na stejném čísle.

Tabulka č. 1

KRAJ	Zpracoval Bílý kruh bezpečí ve spolupráci s APIC ČR - 10. 1. 2019												2018	celkem v jednotlivých letech											celkem 2007-17
	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	
Jihočeský	5	4	1	1	4	5	5	5	1	4	6	6	47	50	37	35	84	72	64	63	56	54	53	57	626
Jihomoravský	5	12	5	12	7	6	12	13	11	9	9	11	112	82	72	82	87	118	150	128	118	124	117	106	1184
Karlovarský	7	2	5	10	6	3	8	5	10	2	7	5	70	32	46	49	79	137	111	97	114	93	89	82	928
Královéhradecký	7	4	6	8	5	5	8	2	6	6	7	9	73	34	22	16	44	45	52	41	35	32	57	113	491
Liberecký	5	9	7	13	6	8	3	5	5	4	6	6	78	30	36	68	62	82	104	113	100	79	80	80	834
Moravskoslezský	9	5	12	10	15	16	12	9	10	8	9	12	127	213	110	111	108	135	97	107	124	112	122	115	1364
Olomoucký	5	8	9	4	8	9	3	10	2	5	4	8	76	44	35	43	61	112	100	94	87	109	95	93	879
Pardubický	3	5	2	6	7	3	4	3	7	6	7	2	66	61	39	44	73	92	104	83	80	69	77	60	782
Píseňský	2	4	3	3	5	2	2	2	3	1	2	2	31	16	22	14	27	23	30	39	42	31	26	31	301
Hlavní město Praha	15	8	17	9	23	12	12	16	24	19	9	22	189	59	34	48	104	123	138	155	213	192	206	200	1472
Středočeský	11	6	8	8	19	7	11	9	4	9	10	15	117	79	67	59	64	121	106	111	119	104	103	103	1038
Ústecký	16	13	23	15	21	19	11	14	17	18	16	14	187	81	87	134	133	202	204	156	137	163	181	204	1882
Vysočina	11	6	7	3	5	3	3	4	4	7	7	4	84	32	26	39	51	42	43	73	74	77	55	47	689
Zlínský	10	2	3	3	3	6	4	9	3	3	2	5	69	49	46	36	81	126	102	101	83	67	55	57	868
CELKEM VYKÁZÁNÍ	111	88	108	106	134	104	88	106	107	102	89	121	1283	882	679	778	1068	1430	1406	1381	1382	1308	1318	1348	12826
z toho opakovaná	13	18	17	13	21	11	16	18	20	14	13	19													
tl. v %	12%	20%	16%	12%	16%	11%	18%	16%	19%	14%	13%	16%													

Od 1. 1. 2007 do 31. 12. 2018 celkem: 14 208

Zdroj: Přehled počtu vykazání policíí ČR dle krajů, 2018, online.

Výzkumy

Výzkum týkající se pohledu a informovanosti společnosti o domácím násilí provedla společnost STEM pro Bílý kruh bezpečí a Philip Morris ČR v letech 2011 a 2006 (Domácí násilí II. Shrnutí základních výsledků reprezentativního výzkumu pro občanské sdružení Bílý kruh bezpečí a Philip Morris ČR a.s., 2006, online)

Špačková a Maříková se také zabývaly touto problematikou, ale respondenty byli spíše středoškolští studenti, kdy z celkového počtu dotazovaných bylo 22% starších 18let (Špačková a Maříková, 2015).

Topinka a kol. popisují realizovaný výzkum veřejného mínění o domácím násilí, který byl realizován v roce 2015. Respondenty byly osoby starší 15let (Topinka a kol., 2016, s. 25-31)

Špráchalová a Buriánek se zabývají problematikou dotazování citlivého tématu (Špráchalová a Buriánek, 2018).

5 Výzkumné šetření zaměřené na zjišťování pohledů mládeže na partnerské násilí

Cílem výzkumného šetření je zjistit a popsat pohledy mládeže na problematiku partnerského násilí. Mládeží jsou myšleny osoby ve věku 18-26 let z Hradce Králové a okolních obcí. Dílčím předmětem zkoumání je zjistit jejich zkušenosti s partnerským násilím a jejich názory na níže uvedené výroky.

Výzkumné otázky

Pro výzkumné šetření jsem si stanovila pět výzkumných otázek a k nim několik tazatelských. Kompletní výčet výzkumných otázek spolu s některými tazatelskými je pro přehlednost uveden v následující tabulce.

Výzkumné otázky	Tazatelské otázky
VO1: Mají respondenti povědomí o partnerském násilí?	
	Co je partnerské násilí?
	Jaké jsou znaky partnerského násilí?
	Co je stalking? Souvisí s partnerským násilím?
	Kde a kdy jsi o partnerském násilí poprvé slyšel/a ?
	Máš pocit, že se o tom v dnešní době mluví?
	Kdo se může stát obětí partnerského násilí?
	Kdo se může stát agresorem partnerského násilí?
	Opustí oběť agresora? A proč?
	Proč se jedinec dopouští partnerského násilí?
VO2: Mají respondenti zkušenost s partnerským násilím?	
	Máš vlastní zkušenost s partnerským násilím ze strany partnera/partnerky?

	Máš vlastní zkušenost s partnerským násilím mezi tvými rodiči?
	Máš zkušenost s partnerským násilím z okolí?
VO3: Jaké chování by pro respondenty bylo ve vztahu nepřípustné?	
VO4: Jsou respondenti informováni o možnostech prevence a intervence?	
	Na koho by ses obrátil/a , kdyby ses stal/a obětí partnerského násilí?
	Na koho by ses obrátil/a, kdyby se někdo z tvého blízkého okolí stal obětí partnerského násilí?
	Víš, co je Bílý kruh bezpečí?
	Víš, co je Intervenční centrum?
	Víš, co je institut vykázaní?
VO5: Jaké jsou názory respondentů-mládeže na partnerské násilí?	
	Kdo nežárlí, nemiluje.
	Existují situace, kdy je ospravedlnitelné dát ženě facku.
	Když mám chuť na sex a partner/ka ne, můžu ho k tomu donutit.
	Partner/ka by mi měl/a říkat o tom, kam jde, s kým jde, kdy se vrátí.
	Partner/ka by měl/a mít přidělené peníze na útratu.
	Žena by se měla starat o domácnost.
	Ženy jsou slabší než muži.
	Násilí může být páchané i ženou na muži.
	Týrání partnerem lze zažít i u mladých lidí ve věku 15-26 let.
	Pokud je na někom pácháno domácí

	násilí, může si za to sám.
	Domácí násilí nemůže být tak hrozné, když většina obětí agresora neopustí.
	Obětí jsou nejčastěji slabé ženy.
	Partneři mohou libovolně nakládat se všemi věcmi a majetkem, které jsou jeho protějšku.
	K domácímu násilí dochází v materiálně slabých rodinách.
	Žena může být fyzicky trestána.
	Pokud něco chci a partner/ka ne, měl/a by se podřítit.
	Omluva vyřeší každou situaci.

Charakteristika vybrané metody

Pro zmapování situace dané tematiky jsem si zvolila metodu kvalitativního výzkumu, kterou je rozhovor. Hendl upozorňuje na to, že definovat kvalitativní výzkum je obtížné. Jednou z možností je, že se jedná o „*proces hledání porozumění založený na různých metodologických tradicích zkoumání daného sociálního nebo lidského problému.*“ (Hendl, 2016, s. 46). Dle Reichla se kvalitativní výzkum snaží co nejvíce porozumět problému a vytvořit co možná nejkompexnější obraz daného jevu, včetně jeho souvislostí (Reichel, 2009, s. 41). Poté, co se výzkumník rozhodne pro kvalitativní výzkum, je dle Hendla další postup takový, že se stanovuje téma a základní výzkumné otázky, které se mohou doplňovat a modifikovat v průběhu výzkumu. Výzkumník se snaží o získání všech možných informací, které mu pomohou v objasnění výzkumných otázek (Hendl, 2016, s. 46). Mezi znaky tohoto druhu výzkumu se řadí možnost flexibilně reagovat na zjištěné informace, časová náročnost sběru informací, možnost ovlivnění výsledků výzkumníkem, problematické zobecnění výsledků (Reichel, 2009, s. 41; Hendl, 2016, s. 48), dle Skutila mezi znaky dále patří možnost přizpůsobení plánu výzkumu průběhu práce, možnost měnit otázky, shromáždění velkého množství informací o sledovaných jevech (Skutil, 2011, s. 74-75).

Já jsem si vybrala metodu rozhovoru, která se mi zdála nejvhodnější, protože při zjišťování informací jsem s respondentem v přímém kontaktu a mohu zaznamenat jeho reakce a také se ptát na doplňující otázky, což by například u dotazníku nebylo možné. Typ rozhovoru jsem si vybrala polostrukturovaný, který je, dle Skutila, nejčastější variantou, neboť umožňuje mít předem připravené otázky, ale nabízí i možnost reagovat na odpovědi respondenta (Skutil, 2011, s. 91). Hendl definuje polostrukturovaný rozhovor jako rozhovor s určitou osnovou ale i velkou pružností (Hendl, 2016, s. 168). Dalšími typy rozhovorů, dle Skutila, jsou strukturovaný a nestrukturovaný rozhovor. První varianta vyžaduje předem připravené otázky a alternativy odpovědí (Skutil, 2011, s. 90-91). Hendl ovšem upozorňuje na to, že není vhodné používat strukturovaný rozhovor s uzavřenými otázkami (Hendl, 2016, s. 169). Skutil definuje nestrukturovaný rozhovor jako ten, u kterého jsou důležité zkušenosti a pohotovost výzkumníka, který si sám řídí dialog vedený na určité téma včasným reagováním na informace od respondenta. Rozhovor má své výhody i nevýhody, jako každá jiná metoda. Patří mezi ně například to, že umožňuje kontakt se zkoumanou osobou, je možné sledovat verbální i neverbální reakce respondenta, umožňuje pružnost v kladení otázek, umožňuje dovysvětlit otázky. Nevýhody jsou časová náročnost, obtížnější zaznamenání odpovědí, kvalita získaných informací závisí na kvalitě výzkumníka ale také na kvalitě komunikace mezi aktéry (Skutil, 2011, s. 89-91).

Výběr respondentů

Mými respondenty jsou osoby ve věku 18-26 let, jedná se tedy o mládež, přičemž tento pojem není jednoduché vymezit. Existuje mnoho definic z hlediska různých oborů, které se touto skupinou zabývají. Z hlediska sociologie se jedná, dle Krause a Antla, o „*sociální skupinu ve společnosti, která na věkové škále představuje etapu mezi dětstvím a dospělostí. Hranici mezi dětstvím a obdobím mládeže můžeme spojit s nabytím občanského průkazu, resp. ukončením základní školní docházky, tedy s patnáctým rokem věku. Mnohem složitější je stanovení horní hranice, která je spojena se sociální dospělostí (na rozdíl od fyziologické a psychické). Ta představuje zaujetí role dospělého na dráze profesní (plné zapojení do pracovního procesu), rodinné (založení rodiny) i na dráze společenské (začlenění do různých společenských, zájmových organizací apod.)*“ (Kraus a Antl, 2017, s. 51). Z hlediska trestněprávního, dle § 2, odstavce 1 Zákona č. 218/2003 Sb., je mládež označení pro

děti a mladistvé, přičemž „*dítě mladší patnácti let je ten, kdo v době spáchání činu jinak trestného nedovrší patnáctý rok věku*“ (Zákon č. 218/2003 Sb., 2018) a „*mladistvým je ten, kdo v době spáchání provinění dovrší patnáctý rok a nepřekročil osmnáctý rok svého věku*“ (Zákon č. 218/2003 Sb., 2018). Z pedagogického hlediska se, dle Průchy a kol., jedná o „*sociální skupinu tvořenou lidmi ve věku přibližně od 15 do 25 let, kteří již ve společnosti neplní role dětí, avšak společnost jim ještě nepřiznává role dospělých*“ (Průcha, Walterová a Mareš, 2013, s. 157). Dle autorů je tato skupina charakteristická například odlišnými vzory, normami, hodnotami od ostatních věkových kategorií, ale také způsoby chování a myšlení (Průcha, Walterová a Mareš, 2013, s. 157).

Pro účel této práce použiji definici z pohledu sociologie, která nestanovuje přesnou horní hranici mládeže. Já sama jsem si vybrala skupinu od 18 do 26 let věku, protože je to skupina lidí, která již má povětšinou nějaké zkušenosti se vztahem, ale přesto v mnoha případech nemá svoji vlastní rodinu. Je to také skupina lidí, která prošla základní a střední školou, případně učilištěm, ve kterém by se měl formovat jejich postoj k domácímu a partnerskému násilí.

Mnou vybraných 5 osob bylo tak, abych měla obsažených co nejvíce věkových kategorií v daném věkovém rozmezí. Konečné složení respondentů pro moji bakalářskou práci je následující:

Respondent č. 1	muž	26 let
Respondent č. 2	žena	19 let
Respondent č. 3	muž	22 let
Respondent č. 4	žena	21 let
Respondent č. 5	muž	25 let

6 Analýza rozhovorů

V této kapitole popíši výsledky mého kvalitativního výzkumu a odpovím na výzkumné otázky, které jsem si položila na počátku šetření. Přepis rozhovoru s respondentem č. 5 je uveden v příloze A.

6.1 Mají respondenti dostatečné povědomí o partnerském násilí?

Povědomí respondentů o definici partnerského násilí je, dle mého názoru, nedostatečné. Většina respondentů si pod partnerským násilím představí hlavně fyzické násilí. Respondent č. 1 dokonce považuje za partnerské násilí pouze fyzické násilí. Ostatní chování a situace, které se řadí do jiných druhů partnerského násilí, považuje za nevhodné chování, za, dle jeho slov, „*partnerskou šikanu*.“ Někteří ostatní respondenti do definice řadí sami od sebe ještě psychické násilí ve formě nátlaků, urážení a podobně. Ostatní chování, jako je například: přidělování peněz, zákazy stýkat se s ostatními lidmi, vynucené chování v sexuální oblasti apod. řadí, po zamyšlení, do psychického násilí. Co pro mě bylo zarážející, že respondent č. 3 nedokázal samostatně definovat partnerské násilí ani uvést situace, které by se do tohoto pojmu daly zařadit. Až poté, co jsem mu začala vyjmenovávat chování s dotazem, zda se jedná, či nejedná o partnerské násilí, dokázal odpovídat ano/ne.

V jedné z kapitol výše, jsou za typické znaky partnerského násilí považovány opakovanost, dlouhodobost, neveřejnost, neměnné role a stupňování násilí. Po dotázání respondentů na tuto otázku jsem zjistila, že nikdo z respondentů nedokáže uvést znaky partnerského násilí. Respondent č. 5 odpověděl, že společným znakem je to, „*že je páchané na někom a někým*“ a dalším znakem jsou špatné následky. Tři respondenti souhlasili s tím, že neměnné role mohou být znakem partnerského násilí. Zbylí dva si myslí, že role se mohou měnit. Se změnou rolí souvisí také hádky, na které jsem se také dotazovala. Respondent č. 5 považuje hádku za partnerské násilí například v případě, že „*partner vyžaduje sex po partnerce a ona odmítne a z toho vznikne hádka, kdy on ji začne obviňovat nebo něco podobného*“. Ostatní hádky, které vzniknou z běžných situací, nepovažuje za partnerské násilí, stejně jako ostatní respondenti.

Dále se respondenti shodli na tom, že se jedná o dlouhodobé a opakované chování. Za neveřejné chování to považují dva respondenti. Další dva si nejsou zcela jisti a myslí si, že je možné, ale málo pravděpodobné, aby se odehrávalo na veřejnosti. Agresor si to podle nich nedovolí. **Zajímavým zjištěním je, že mužská**

část respondentů označuje za partnerské i jednorázový útok jednoho z partnerů, kdežto ženská část nikoliv.

Obětí se, dle respondentů č. 1, 3 a 4, stávají především ženy. Dle respondenta č. 1 jsou to ženy méně inteligentní a dle respondenta č. 4 jsou to psychicky nevyrovnané osoby, které se sebou nejsou spokojené a mají tendenci být závislé na partnerovi. Dle zbylých respondentů se obětí může stát kdokoliv. Respondent č. 5 podotknul, že i přihlížející jedinec je obětí. Což je velmi zajímavá myšlenka, vzhledem k tomu, že mám takový pocit, že většina lidí si myslí, že přihlížejících dospělých, ale hlavně dětí se to netýká. Já sama jsem jiného názoru. Myslím, že děti jsou velmi vnímavé, ale tato úvaha by byla spíše na jiný typ práce. Dotazovaní shodně odpověděli, že oběť agresora neopustí ve většině případů a to především ze strachu z dalšího napadení, kvůli ekonomické závislosti na partnerovi nebo nechtějí přijít o děti. Respondent č. 5 jako jeden z důvodů uvádí napodobení chování rodičů, především situace, kdy dcera napodobuje svoji matku. Říká, že se to stává v případech, kdy *„tatínek nemusel být hezkej na jejich maminku, a oni se pak s tou rolí oběti jako zžijou. Protože prostě jako holky si berou příklad do života pak z toho, co dělaj jejich maminky, jako my chlapi si bereme od tatínků a pokud třeba tatínek byl hnusnej na maminku, tak ona má pocit, že to musí vydržet tak jako ta maminka, ačkoliv to tak není. Strašně bych si přál, aby si to ty ženský uvědomovaly a někdy si to jako neuvědomujou.“*

Agresorem se, dle dotazovaných, stává cholerický člověk, žárlivý, majetnický, který neumí dát najevo své emoce. Drogy, alkohol nebo stres mohou dle respondentů č. 2, 3 a 4 hrát roli jen na počátku a to spíše tím, že napomáhají odhalit pravou osobnost člověka. Většinou je to člověk se zvýšenou mírou agrese. Respondenti se často zmiňují o snaze upevnit moc a dominanci. Dva z dotazovaných se shodují na tom, že ekonomická situace nemá vliv na chování agresora. Respondent č. 5 si myslí, že pokud jsou počáteční útoky zapříčiněny ekonomickou situací, je to proto, že je agresor nazlobený na sebe, že nemá tolik peněz jako ostatní a nedokáže to ventilovat jiným způsobem, než že si to vybije na manželce. Vliv rodiny, ve které nynější agresor vyrůstal, a ve které se odehrávalo partnerské násilí, je, dle respondentů, různorodý. Zastáncem pozitivního vlivu tohoto jevu v dětství je respondent č. 2, který říká, že pokud je dítě svědkem nebo obětí, uvědomí si, že se takto chovat nechce a do takové situace se v dospělosti nedostane. Zastánci negativního vlivu jsou respondenti č. 1 a 4, kteří zastávají názor, že stačí, aby byl

pozorovatelem násilí mezi rodiči, a následně v dospělosti může přebírat jejich vzory chování. Respondent č. 5 je toho názoru, že pokud se člověk v dětství stane obětí, stává se z něj v dospělosti agresor a pokud je v dětství svědkem, snadněji se z něj stane v dospělosti obětí. Poslední respondent je na hranici pozitivního a negativního vlivu. Záleží na situaci, ve které se jako dítě ocitne. Pokud je obětí, stává se v dospělosti agresorem. Tento názor je shodný s respondentem č. 5. Ale v případě, že se stane svědkem partnerského násilí v dětství, nechce být jako rodiče a nepřebírá tedy vzory chování.

6.2 Mají respondenti zkušenosti s partnerským násilím?

Podle mého názoru zkušenosti respondentů ovlivňují jejich pohled na problematiku a informovanost o ní. Kromě respondenta č. 1, který neměl žádné zkušenosti s partnerským násilím, všichni shodně uvedli, že mají zkušenost z okolí. Všichni shodně uvedli, že o násilí, které se odehrávalo ve vztahu v okolí, věděla spousta lidí a sama oběť agresora neopustila a setrvala ve vztahu. Pouze respondent č. 5 potvrdil zkušenost jak mezi rodiči, tak ve vlastním vztahu, i v okolí. Na jeho informovanosti, ale také způsobu odpovědí na některé otázky to bylo znatelné. Snažila jsem se zjistit více informací o jeho zkušenostech a respondent byl naštěstí natolik ochotný, že mi odvyprávěl některé zážitky. Násilí v jejich rodině začíná, dle jeho slov již u jeho dědečka. Pro představu uvedu citaci jeho odpovědi na partnerské násilí v jejich rodině: *„Hm... taťka je cholerickej a když byl malej, tak ho jeho vlastní táta škrtil a podobně, topil ho a... on si z toho nese následky do teď. On se prostě do sebe uzavřel, a jediný co umí projevovat, je právě vztek. A neumí zacházet se svým jako synem, když to tak řeknu. Umí zacházet se svýma dcerama. Ale protože já jsem jako jeho jedinej jeho syn a on jediný, co zná, jako jak se chovat ke svému synovi, je od svého táty, všechno tohleto se naučil vlastně od něj. Tak... on se prostě snaží s tím bojovat, ale je vidět na něm to, že to neumí, že neví, jak to je teda správně. Ví, že to je teda špatně, ale neví, jak se to dělá správně. Takže takovej emoční... emoční... emočně je takovej vypnutej. Umí jedinež prostě vztek. A mamku... pokud se třeba párkrát opil nebo to, tak mamku jako praštil nebo nám rozmlátil byt třeba jednou, nebo házel flaškama, protože prostě to... ve svý podstatě je mi ho líto, protože on prostě si za to nemůže sám. Je obětí spíš víc on, než my. No, a důležitý je, že se ten řetěz někde přeručí, protože kdybych já si tohle neuvědomoval, tak bych v tom pokračoval dál vůči svému synovi a to určitě ne. Takže jsem rád, že si tohle*

uvědomuju. Táta to měl v tomhle určitě o moc těžší než já, takže pro něj to uvědomění si to, je asi horší, ale... u mě tohle asi končí. Doufám v to.“

Respondent také uvedl, že si je vědom toho, že má některé vlastnosti po otci, ale snaží se s nimi pracovat. Jako příklad si vzpomíná na to, že ho dříve rozzlobily věci, které by neměly, ale díky tomu, že si to nyní uvědomuje, dokáže své neadekvátní chování zastavit. Na můj dotaz, zda by zašel za odborníky, kdyby to přestal mít pod kontrolou nebo se podobné chování u něj objevovalo příliš často, odpověděl, že ne, že si toho je vědom a každý člověk se musí chtít změnit a musí na tom pracovat sám.

Zkušenost ve vlastním vztahu má jako oběť. Násilí ze strany partnerky bylo psychické a trvalo zhruba půl roku. Respondent přiznává, že je velmi těžké uvědomit si, že se jedná o partnerské násilí. Vzniklé situace popisoval jako psychický nátlak na jeho osobu ohledně zaměstnání, množství peněz, svalnatosti postavy a chování.

6.3 Jsou respondenti informováni o prevenci a intervenci?

Tato skupina otázek byla mířena především na to, kdy se respondenti poprvé setkali s touto problematikou a zda vědí, na koho se obrátit v případě, že by se stali obětí nebo svědkem partnerského násilí.

Odpovědi na první setkání s partnerským násilím byly různorodé. Dva respondenti si nedokázali vzpomenout a uváděli, že nejspíše na základní škole. Respondentka č. 4 uvedla vysokou školu jako místo, kde o tom poprvé slyšela. Což je velmi závažné a dá se říci až alarmující. Mohu ale potvrdit, dle přecházející kapitoly zabývající se prevencí a intervencí, že na Gymnáziu J. K. Tyla, které navštěvovala, není v ŠVP žádná zmínka o tom, že by zmiňovaná problematika byla zařazena do výuky. Respondenti č. 2 a 5 se shodli na tom, že ve škole se o partnerském násilí nikdo nezmínil, že první informace o tomto jevu má jeden z nich z televize a druhý z vlastní zkušenosti. Respondenti se ve většině shodli i na tom, že se o tématu příliš nemluví a nejsou o něm větší informace či nějaká propagace pomocných organizací.

Dle provedených rozhovorů nezná ani jeden respondent organizaci, na kterou by se obrátil v případě, že by se stal obětí partnerského násilí nebo by za ním přišel někdo blízký s prosbou o pomoc. Respondent č. 3 by hledal pomoc v manželské poradně, ale po zamyšlení uznal, že by to stejně agresor řešit nejspíše nechtěl.

Všichni respondenti se shodli na tom, že by se pokusili vyhledat informace na internetu.

Následně jsem se jich ptala na to, zda vědí, co je Intervenční centrum, Bílý kruh bezpečí a institut vykázání. Všichni odpovídali záporně. Pouze jeden z dotázaných dokázal popsat institut vykázání.

Velmi překvapivé bylo, když jsem se respondentka zeptala na otázku, co by dělal, kdyby zjistil, že je někdo z jeho blízkých obětí partnerského násilí a obrátil se na něj o pomoc. Odpověď zněla takto: „*Já? Mně to může být jedno, ne?*“. Jak jsem již uváděla, většina by se pokusila nalézt informace na internetu, ať už by byli oběti oni nebo někdo blízký. Další odpovědi byly: obrátit se na rodinu, snažit se to vyřešit s partnerem sami. Respondentka č. 2 si myslí, že oběti vědí, že chování ze strany partnera/partnerky není správné, ale i přesto nemá smysl jim radit, protože od něj ve skutečnosti odejít nechtějí ve většině případů.

6.4 Jaké chování by pro respondenty nebylo ve vztahu přípustné?

Následující možnosti chování se snažily zmapovat individuální hranice tolerance ve vztahu. Respondentům byl nechán prostor pro vlastní nápady ohledně nepřípustného chování. Většina z nich nedokázala vyjmenovat příliš situací, které by jim vadily, proto jsem jim musela nabídnout některé připravené možnosti.

Ohledně fyzického násilí byla otázka na opakované bytí a jednorázovou facku ze strany partnera. Tři respondenti se shodli na tom, že by jednorázová facka u nich vyvolala ostražitost, ale neřešili by ji nijak výrazným způsobem. Respondent č. 5 by vztah ukončil okamžitě. Jeho odpověď se může odvíjet od toho, že má s partnerským násilím vlastní zkušenosti. Poslední respondentka uvedla, že v nynější situaci by ukončila partnerský vztah i po jednom fyzickém útoku, ale v případě, že by měla děti, tak by také byla ostražitá, ale partnerský vztah by neukončila. Na této odpovědi je znatelný jeden z důvodů, proč oběti zůstávají s agresorem, a tím jsou děti a úplnost rodiny. Opakované bytí by ve vztahu netoleroval nikdo z dotazovaných.

Co se psychického násilí týká, kde jsem jim uváděla například sprosté nadávky, ponižování, zesměšňování, atd. se respondenti shodli, že by jim vadilo a pokusili by se to řešit s partnerem/partnerkou a vztah by ukončili po opakovaném psychickém nátlaku. Pouze respondent č. 5 upozornil na to, že je velmi těžké psychické násilí odhalit a lidé si často ani neuvědomují, že žijí v takových, dle jeho slov, „*nemocných vztazích*“. Další chování bylo nucení k přehnanému pořádku

v domácnosti, což by respondentům asi vadilo, ale nebyl by to důvod k ukončení vztahu. A někteří z nich toto chování neřadí do partnerského násilí, stejně tak jako odmítání sexuálního styku, které by dvěma respondentům vysloveně vadilo, přičemž pouze pro jednoho z nich by to byl důvod k ukončení vztahu. Druhý respondent by to vnímal jako znamení, že je ve vztahu nějaký problém, který je třeba řešit, ale jedním dechem dodává, že občasné odmítnutí sexuálního styku je samozřejmě naprosto přirozené a tím souhlasí s dalšími třemi respondenty, kteří také tvrdí, že každý má na občasné odmítnutí sexuálního styku právo. Co se týká nucení k sexuálnímu styku, tak mužská část respondentů si tuto situaci nedovede představit, což mi vysloveně řekli dva z nich, u třetího to vyplynulo z odpovědi. Pro ženskou část respondentů je toto chování velmi špatné, přirovnávají to k fyzickému násilí a vztah by ukončily, pokud by se jednalo o vyloženě agresivní nátlak ze strany partnera. Zaujala mě odpověď respondenta č. 4, která na otázku, zda by ji vadilo nucení do sexuálního styku, řekla, že: *„To je... asi stejný jako s tím fyzickým násilím. To mi přijde jako fakt tvrdý. Takže...ehm...bych... Jako těžko říct. Podle toho jak by to nucení jako probíhalo. Kdyby to bylo jako na nějaký klidný rovině, potom by se mohlo hrát na to, že on má teda jako nějaký potřeby joooo. A potom bych to ani neviděla jako násilí, jakože „nutí“, spíš „přemlouvá“. Joooo. Takže to jako bych fakt brala v pohodě, ale kdyby to jako bylo nějaký agresivní nucení, tak to bych jako v tomhle vztahu určitě nemohla zůstat“.*

Jakékoliv zákazy by respondentům vadily, ale nebylo by to pro ně primárním důvodem k ukončení vztahu. Mnou dotázaní respondenti si také střeží soukromí a netolerovali by, kdyby jim partner/partnerka četla zprávy v telefonu, na sociálních sítích a podobně. Shodli se na tom čtyři z pěti. Poslední respondent je toho názoru, že pokud nemá člověk co skrývat, tak by mu to vadit nemělo.

Všichni respondenti, kteří vyřkli variantu ukončení vztahu, působili velmi jistě ve svém rozhodnutí, že by tak i učinili. Pouze jedna respondentka přiznala, že říci to v rozhovoru je jiné než ve skutečnosti vykonat. Proto si není jistá toho, jestli by to dokázala.

6.5 Jaké jsou pohledy mládeže na partnerské násilí?

Tato výzkumná otázka byla doplněna tazatelskými otázkami, které byly koncipovány jako škálové, ale respondenti měli možnost doplnit své odpovědi, jak uznají za vhodné. Tabulka s otázkami a zjednodušenými odpověďmi je v příloze B.

Z tabulky je patrné, že se respondenti v odpovědích zhruba v polovině případů shodovali.

Rozdíl nastal například u výroku: „kdo nežárlí, nemiluje“. Odpovědi se lišil respondent č. 3, který odpověděl kladně s tím, že si myslí, že každý jedinec ve vztahu žárlí. Ostatní respondenti si to nemyslí. Respondenti č. 1 a 2 doplnili zápornou odpověď slovy, že vztah je založen na důvěře, a proto není důvod žárlit. Pokud někdo z partnerů žárlí, tak je nejspíše narušená důvěra, ne projev lásky, jak si někteří myslí.

Další otázka, na kterou měli respondenti odlišné názory, byla otázka „když mám chuť na sex a partner/ka ne, mohu ho/ji k tomu donutit“. Odpovědi respondentů, jak je vidět z tabulky, byly kladné až na respondenta č. 3, který řekl, že ano, ale není to správné. Respondent č. 4 odpověděl, že záleží na způsobu a odvolávala se na odpověď, kterou jsem již citovala v kapitole předtím. Shrnu ji tím, že pokud se nejedná o agresivní nátlak ze strany partnera, ale o jakési „přemlouvání“, jak to sám respondent nazval, tak to lze tolerovat a nepovažoval by to za nucení.

Odpověď na výrok „partner/ka by měl/a mít přidělené peníze na útratu“ mě překvapila u respondenta č. 1, který si tuto situaci nedovedl představit. Pro něj je přirozené, že pokud dva lidé žijí spolu, jsou manželé nebo mají rodinu, tak mají také společný účet, na který mají přístup oba dva. Případně, pokud nechtějí mít společný účet, tak mají každý vlastní, na který jim chodí peníze. Je tedy nepředstavitelné, aby účet spravoval pouze jeden z nich a zamezil přístupu k penězům svému partnerovi/své partnerce.

Věta „žena by se měla starat o domácnost“ vyvolala kladnou odpověď u tří respondentů. Respondentka č. 2 řekla, že by se o domácnost měli starat oba partneři a respondent č. 1 přiznal, že nemá příliš kladný vztah k vaření, a proto je důležité, aby žena vařila, a ostatní činnosti v domácnosti si mohou spravedlivě rozdělit.

Odpovědi na výrok „ženy jsou slabší než muži“ se odlišuje pouze respondent č. 2, který jednoznačně a bez přemýšlení uvedl, že nikoli.

Dále se odpovědi neshodovaly u otázky, zda si oběť za partnerské násilí může sama. Respondent č. 3 je toho názoru, že pokud ve vztahu dojde k partnerskému násilí, mohou za situaci oba z páru. Je to pro něj znakem toho, že je vztah nefunkční. Respondent č. 4 se přiklání k nevědomému jednání obětí, které mají většinou tendenci vybírat si násilné partnery i opakovaně.

7 Shrnutí a závěr výzkumného šetření

V této kapitole shrnu a zhodnotím celé výzkumné šetření. Nejprve bych zhodnotila metodu, výběr respondentů a cíl bakalářské práce. Metoda výzkumného šetření byla, podle mého názoru, zvolena velmi dobře, protože jsem díky ní dokázala zjistit informace, které bych při použití zamýšleného dotazníku nezjistila. Výhodou je i to, že se respondenti mohli doptávat a odpovídat na otázky šířeji, stejně tak jsem měla možnost klást doplňující otázky i já. Co se týká respondentů, pokud bych se rozhodovala znovu, nejspíše bych zvolila respondenty ve stejné věkové kategorii, ale větší počet a snažila bych se najít dívku a chlapce se stejnou vystudovanou střední školou, abych si ověřila, jestli na informovanost má vliv nejen studovaná škola, ale také pohlaví. Dále bych byla důslednější v tom, abych dávala všem respondentům úplně stejné otázky, jelikož se mi stalo, že jsem u některých respondentů neměla otázku zodpovězenou, a proto jsem ji musela vyřadit z vyhodnocování. Zaměřila bych se více na příklady chování, které jsou považovány za partnerské násilí, a dotazovala bych se respondentů, zda by tam takové chování řadili také. Tím by bylo možné zjistit, jakou mají respondenti představu a chování ze strany agresora, které je považováno za násilí. S cílem bakalářské práce i výzkumného šetření jsem spokojena. Zajímavé, ale náročnější, by bylo oslovit respondenty, kteří mají zkušenosti s násilím v rodině a zjistit jejich prožívání této situace a souvislost s násilím v jejich vlastních partnerských vztazích, ale to by musel být zvolen i jiný název práce.

Nyní se zaměřím na samotné výsledky. Cílem výzkumného šetření bylo zjistit a popsat pohledy mládeže na problematiku partnerského násilí. Dílčím předmětem zkoumání bylo zjistit jejich zkušenosti s partnerským násilím a jejich názory na výroky týkající se tématu. Výzkumné šetření se zabývalo pěti výzkumnými otázkami. První výzkumná otázka zněla, zda mají respondenti povědomí o partnerském násilí. Po provedených rozhovorech si myslím, že respondenti **příliš nemají povědomí o partnerském násilí z hlediska definice**. Co se týká **agresora a oběti, je jejich informovanost vyšší**. Zjistila jsem, že většina respondentů řadí do partnerského násilí především fyzické násilí, protože samotné slovo „násilí“ k tomu vybízí. Někteří tam řadí také různé formy psychického násilí. Poté, co jsem se jich ptala na určité chování ze sociálního, sexuálního a ekonomického násilí, řadili by ho spíše do psychických projevů násilí. Líbila se mi myšlenka jednoho z respondentů, který řekl, že je těžké si uvědomit, že lidé jsou obětí partnerského násilí, pokud se

jim děje jiná forma než fyzické násilí. S tímto názorem naprosto souhlasím a možná i proto si někteří jedinci ani neuvědomí, co vše v tom může být zahrnuto. Co se týkalo agresora, měli respondenti představu o tom, co vede jedince k tomu, aby se dostali do pozice agresora, a stejně informovaní byli o tom, jak oběti reagují na agresorovo chování. **Rozdíl mezi partnerským a domácím násilím nevěděl jeden respondent**, což pro mě bylo příjemné překvapení. Jedna z tazatelských otázek se týkala **stalkingu**, který dokázali **definovat všichni respondenti jako pronásledování**, ale neřadili by tam jiné chování. Souvislost s partnerským násilím viděli dva respondenti.

Zkušenosti s partnerským násilím zjišťovala druhá výzkumná otázka. Pouze **jeden respondent měl zkušenost** ve všech třech dotazovaných oblastech života, **mezi rodiči, ve vlastním partnerském vztahu, v okolí, a pouze jeden respondent neměl zkušenost žádnou**. Zbylí **tři respondenti měli zkušenost z okolí**, přičemž se všichni shodovali na tom, že o tom okolí oběti vědělo, ale nikdo neměl možnost s tím nic dělat a ani sama oběť s tím většinou nechtěla nic dělat a setrvala ve vztahu i nadále.

Informovanost o prevenci a intervenci u respondentů mě velmi šokovala. První informace o partnerském násilí získávali z různých zdrojů, kam řadili televizi, vlastní zkušenost, základní školu, kterou uváděli dva respondenti s tím, že se o tom nejspíše bavili, ale nic si nepamatují. **Jedna respondentka uvedla jako první zdroj informací vysokou školu**. Respondenti také nemají pocit, že by se tomuto tématu věnovala pozornost ve smyslu sdělování informací co dělat a jak tomu předcházet, ale spíše se to objevuje převážně v televizních novinách. Pokud by se stali respondenti obětí, snažili by se to řešit s partnerem/partnerkou, a pokud by se situace nevyřešila, ukončili by vztah, případně by požádali o pomoc rodinu. **Nikdo z respondentů nevěděl o žádné organizaci**, na kterou by se mohl obrátit v případě, že by se stal obětí či pouze svědkem. **Respondenti nikdy neslyšeli o Intervenčním centru a Bílém kruhu bezpečí. Institut vykázání dokázal definovat pouze jediný respondent**. Ačkoli se některým může zdát, že informace o tomto jevu jsou dostatečné, je to nejspíše tím, že se problematikou více zabývá a zaměřuje se na ni. Ale i když se nad tím člověk zamyslí, informace získáváme hlavně díky praxím a cílenému hledání na internetu, ale málokdo se setká s tím, že by byly reklamy a upoutávky na organizace nabízející pomoc.

Respondenti se shodli na tom, že **nepřípustné ve vztahu** by bylo, kdyby na nich bylo páčáno **opakované fyzické násilí, jedna facka by vyvolala ostražitosť u tří respondentů a dva by vztah ukončili okamžitě**. Po **opakovaném psychickém násilí**, které by se nedalo řešit s partnerem/partnerkou, by vztah ukončili všichni respondenti. **Odmítání sexuálního styku někteří respondenti nepovažují za formu násilí**, ale nebylo by to pro ně příjemné, pokud by se jednalo o dlouhodobou situaci. Shodují se ovšem na tom, že na **občasné odmítnutí má právo každý jedinec**. Nucení k sexuálnímu styku si mužská část respondentů nedovede představit a pro ženskou část by to znamenalo ukončení vztahu, pokud by se jednalo o násilnou formu nucení. Zákazy nejsou příjemné žádnému respondentovi, avšak není to pro ně impulz k ukončení vztahu. **Čtení SMS zpráv, e-mailů, zpráv na sociálních sítích by toleroval pouze jeden respondent**.

Poslední výzkumná otázka nabízela respondentům několik výroků, u kterých měli rozhodnout, zda s nimi souhlasí či nikoliv. Výroky včetně odpovědí jsou zaznamenané v příloze B.

Největší problém v této tématice je pro mě prevence jevu, která je nedostačující. Východiskem, podle mého názoru, je zařazení výuky s tematikou nejen partnerského násilí, ale i další problematiky, která může ohrožovat život nás všech, do školních vzdělávacích programů a to již do mateřských škol, kde by pedagogové hravou formou měli dětem ukázat, jaké chování je v rodině, ale také ve společnosti žádoucí a jaké nikoliv. Mohlo by to pomoci i k včasnému odhalení některých případů, vzhledem k upřímnosti dětí. Důležitá je prevence i na středních školách, kde, jak jsem zjistila, nejsou o partnerském násilí studenti informováni, ačkoli je to právě věk, kdy začínají navazovat partnerské vztahy. Proto si myslím, že by bylo vhodné zařadit tuto problematiku do ŠVP. Řadila bych to nejspíše do společenských věd, případně bych vymezila předmět naprosto nový, ve kterém by byli studenti informováni formou filmů, dokumentů, nebo díky přednáškám odborníků z různých organizací, případně od lidí, kteří si něčím takovým prošli a jsou ochotni o tom studenty informovat. Myslím, že nejpoutavější a nezajímavější pro studenty jsou výpovědi odborníků či lidí, kteří si to zažili, protože jim to přijde reálnější, než když jim přednáší pedagog ze školy. Dle mého názoru by studenti měli být informováni o tom, že daný jev existuje, jaké chování do něj lze zařadit, ale také o tom, jak se bránit, na koho se obrátit v případě, že se stanou obětí, anebo jen přihlížejícím.

Závěr

Cílem bakalářské práce bylo popsat partnerské násilí a zjistit, jak je mládež informována o této problematice a jaké jsou jejich zkušenosti a názory. Bakalářská práce začala popisem domácího násilí, poté přešla k popisu partnerského násilí, včetně jeho znaků, cyklu, typologie a druhů. Další kapitola byla zaměřena na stalking, jako jeden z jevů, který může souviset s partnerským násilím. Důležitou součástí jsou agresor a oběť, kterým byly věnovány samostatné kapitoly. Práce se zabývala důležitou součástí všech jevů ohrožujících společnost i jedince a tou je prevence a intervence. Prevence byla popsána a následně zmapována ve školách a médiích. Intervence byla popsána prostřednictvím dvou organizací a institutu vykazání, které byly zmíněny i ve výzkumné části. V závěru první části práce je definována mládež, jakožto důležitý faktor výzkumu, který na ni byl zacílen.

Cílem výzkumného šetření bylo zjistit a popsat pohledy mládeže na problematiku partnerského násilí. Dílčím předmětem zkoumání bylo zjistit jejich zkušenosti s partnerským násilím a jejich názory na výroky týkající se tématu. Výzkumné šetření přineslo několik pro mě zajímavých informací a pohledů na partnerské násilí, ale také především zajímavý příběh jednoho respondenta, který popsal své zkušenosti s partnerským násilím.

Myslím, že znalosti respondentů o definici a jevech, které spadají do partnerského násilí, jsou zhruba průměrné. Lepší situace je v charakteristice agresorů a obětí. Naopak o mnoho horší to bylo v oblasti prevence a intervence, kde respondenti nevěděli, na koho by se mohli obrátit v případě potřeby rady nebo pomoci. Všichni spoléhají na dnešní dobu informačních a komunikačních technologií, tedy na to, že si informace v případě potřeby dohledají, což je pochopitelné. Právě tyto technologie se mimo jiné řadily mezi první zdroje informací o jevu. Dalšími byly základní škola, vysoká škola a vlastní zkušenost.

Objevovaly se zde zajímavé myšlenky, které bych mnohdy, vzhledem k ostatním odpovědím, nečekala. Byly jimi například to, že partnerské násilí je obtížné rozpoznat, jestliže se jedná o jinou formu než o fyzické násilí, myšlenka toho, že za partnerské násilí mohou oba partneři, neboť je to znakem nefunkčního vztahu, nebo například odlišné pojetí spojení slov „nucení k sexuálnímu styku“, které nemusí být, dle respondentů, jen agresivní formou, ale také určitou formou přemlouvání, které lze ve vztahu tolerovat.

Mým doporučením do praxe je zamyslet se nad preventivními programy pro všechny věkové skupiny osob a realizovat je v co největší možné míře. Začít by se mělo od dětí navštěvujících mateřské školy, které by měly být informované o přípustném i netolerovatelném chování od ostatních lidí, až po dospělé a seniory, aby věděli, jak násilí rozpoznat, jak se mu bránit a na koho se obrátit. Ovšem nejvíce by prevence partnerského násilí měla být, podle mého názoru, zaměřena na mládež právě ve věku 15-26 let, která vstupuje do partnerských vztahů, které jim leckdy vydrží i celý život. Informace by měly být především o existenci jevu, chování, které je do něj řazeno a o možnostech řešení.

Seznam knižních zdrojů

1. BEDNÁŘOVÁ, Zdeňka, 2009a. *Násilná osoba*. In: BEDNÁŘOVÁ, Zdeňka, Kateřina MACKOVÁ, Petra WÜNSCHOVÁ a Kateřina BLÁHOVÁ. *Domácí násilí: Zkušenosti z poskytování sociální a terapeutické pomoci ohroženým osobám*. Praha: Acorus. s. 22-24. ISBN 978-80-254-5422-0.
2. BEDNÁŘOVÁ, Zdeňka, 2009b. *Osobnost obětí domácího násilí a její prožívání*. In: BEDNÁŘOVÁ, Zdeňka, Kateřina MACKOVÁ, Petra WÜNSCHOVÁ a Kateřina BLÁHOVÁ. *Domácí násilí: Zkušenosti z poskytování sociální a terapeutické pomoci ohroženým osobám*. Praha: Acorus. s. 15-21. ISBN 978-80-254-5422-0.
3. BĚLÍK, Václav a Stanislav PELCÁK, 2017. *Prevence*. In: BĚLÍK, Václav, Stanislava HOFERKOVÁ, Blahoslav KRAUS a kol. *Slovník sociální patologie*. Praha: Grada. s. 67. ISBN 978-80-271-0599-1.
4. BĚLÍK, Václav a Stanislava HOFERKOVÁ, 2017. *Stalking*. In: BĚLÍK, Václav, Stanislava HOFERKOVÁ, Blahoslav KRAUS a kol. *Slovník sociální patologie*. Praha: Grada. s. 54. ISBN 978-80-271-0599-1.
5. BUSKOTTE, Andrea, 2008. *Žena v domácím násilí: Jak ho rozpoznat a řešit. Psychologická podpora. Jak ochránit děti. Příběhy. Kde a jak najít pomoc*. Brno: Computer Press. 176 s. ISBN 978-80-251-1786-6.
6. ČÍRTKOVÁ, Ludmila, 2013. *Forenzní psychologie*. 3., upravené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk. 445 s. ISBN 978-80-7380-461-9.
7. ČÍRTKOVÁ, Ludmila, 2014. *Viktimologie pro forenzní praxi*. Praha: Portál. 158 s. ISBN 978-80-262-0582-1.
8. DALIGAND, Liliane a Véronique BEDIN, 2014. *Násilí v partnerských vztazích*. Praha: Portál. 141 s. ISBN 978-80-262-0718-4.
9. HENDL, Jan, 2016. *Kvalitativní výzkum: Základní teorie, metody a aplikace*. 4., přepracované a rozšířené vydání. Praha: Portál. 440 s. ISBN 978-80-262-0982-9.
10. HOFERKOVÁ, Stanislava, 2017. *Ohrožení v rodině (partnerské násilí a týrání dítěte)*. In: HOFERKOVÁ, Stanislava, Václav BĚLÍK a Blahoslav KRAUS. *Sociální patologie a prevence pro studenty učitelských oborů*. Hradec Králové: Gaudeamus. s. 121-125. ISBN 978-80-7435-686-5.

11. HRONCOVÁ, Jolana, 2010. *Úvod do sociální patologie*. In: KRAUS, Blahoslav, Jolana HRONCOVÁ a kol. *Sociální patologie*. 2. vydání. Hradec Králové: Gaudeamus. s. 9 -13. ISBN 978-80-7435-080-1.
12. KASAL, Josef, 2017. *Násilí*. In: BĚLÍK, Václav, Stanislava HOFERKOVÁ, Blahoslav KRAUS a kol. *Slovník sociální patologie*. Praha: Grada. s. 54. ISBN 978-80-271-0599-1.
13. KOTKOVÁ, Martina, 2014. *Základní informace o domácím násilí*. In: KOTKOVÁ, Martina a kol. *Domácí násilí v kontextu rodiny a práce*. Brno: Spondea. s. 14-30. ISBN 978-80-260-7191-4.
14. KRAUS, Blahoslav a Miroslav Antl, 2017. *Mládež*. In: BĚLÍK, Václav, Stanislava HOFERKOVÁ, Blahoslav KRAUS a kol. *Slovník sociální patologie*. Praha: Grada. s. 51. ISBN 978-80-271-0599-1.
15. MARVÁNOVÁ-VARGOVÁ, Branislava, 2008. *Oběti partnerského násilí*. In: MARVÁNOVÁ-VARGOVÁ, Branislava, Dana POKORNÁ a Marie TOUFAROVÁ. *Partnerské násilí*. Praha: Linde. s.23-75. ISBN 978-80-86131-76-4.
16. MOJŽÍŠOVÁ, Alžběta, 2016. *Násilí na ženách: historický exkurz*. In: ČESKÝ SVAZ ŽEN. #ZaIstanbul: *Domácí násilí a vybraná témata z oblasti genderově podmíněného násilí*. Praha: PASPARTA. s. 13-16. ISBN 978-80-8727-04-6.
17. PEŠÁKOVÁ, Kristýna, 2016. *Domácí násilí páchané na mužích*. In: ČESKÝ SVAZ ŽEN. #ZaIstanbul: *Domácí násilí a vybraná témata z oblasti genderově podmíněného násilí*. Praha: PASPARTA. s. 71-76. ISBN 978-80-8727-04-6.
18. PIKÁLKOVÁ, Simona, 2015a. *Fyzické násilí v partnerském vztahu*. In: PIKÁLKOVÁ, Simona, Zuzana PODANÁ a Jiří BURIÁNEK. *Ženy jako oběti partnerského násilí: sociologická perspektiva*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON). s. 29-39. ISBN 978-80-7419-189-3.
19. PIKÁLKOVÁ, Simona, 2015b. *Partneři, kteří se dopouštějí násilí, a jejich oběti*. In: PIKÁLKOVÁ, Simona, Zuzana PODANÁ a Jiří BURIÁNEK. *Ženy jako oběti partnerského násilí: sociologická perspektiva*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON). s. 29-39. ISBN 978-80-7419-189-3.

20. PRŮCHA, Jan, Eliška WALTEROVÁ a Jiří MAREŠ, 2013. *Pedagogický slovník: sedmé, aktualizované a rozšířené vydání*. 7. vydání. Praha: Portál. s. 157-158. ISBN 978-80-262-0403-9.
21. REICHEL, Jiří, 2009. *Kapitoly metodologie sociálních výzkumů*. Praha: Grada. s. 40-41. ISBN 978-80-247-3006-6.
22. SKUTIL, Martin, 2011. *Základy pedagogicko-psychologického výzkumu*. Praha: Portál. 256 s. ISBN 978-80-7367-778-7.
23. ŠEVČÍK, Drahomír a Naděžda ŠPATENKOVÁ, 2011a. *Cyklus domácího násilí*. In: ŠEVČÍK, Drahomír, Naděžda ŠPATENKOVÁ a kol. *Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence*. Praha: Portál. s. 52-55. ISBN 978-80-7367-690-2.
24. ŠEVČÍK, Drahomír a Naděžda ŠPATENKOVÁ, 2011b. *Domácí násilí* In: ŠEVČÍK, Drahomír, Naděžda ŠPATENKOVÁ a kol. *Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence*. Praha: Portál. s. 21-27. ISBN 978-80-7367-690-2.
25. ŠEVČÍK, Drahomír a Naděžda ŠPATENKOVÁ, 2011c. *Znaky domácího násilí*. In: ŠEVČÍK, Drahomír, Naděžda ŠPATENKOVÁ a kol. *Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence*. Praha: Portál. s. 37-42. ISBN 978-80-7367-690-2.
26. ŠEVČÍK, Drahomír a Naděžda ŠPATENKOVÁ, 2011d. *Ženy jako osoby ohrožené domácím násilím* In: ŠEVČÍK, Drahomír, Naděžda ŠPATENKOVÁ a kol. *Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence*. Praha: Portál. s. 91-95. ISBN 978-80-7367-690-2.
27. ŠPATENKOVÁ, Naděžda, 2011a. *Násilné osoby*. In: ŠEVČÍK, Drahomír, Naděžda ŠPATENKOVÁ a kol. *Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence*. Praha: Portál. s. 61-79. ISBN 978-80-7367-690-2.
28. ŠPATENKOVÁ, Naděžda, 2011b. *Prevence v případech domácího násilí*. In: ŠEVČÍK, Drahomír, Naděžda ŠPATENKOVÁ a kol. *Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence*. Praha: Portál. s. 151-154. ISBN 978-80-7367-690-2.
29. TOPINKA, Daniel (ed.), 2016. *Domácí násilí z perspektivy aplikovaného výzkumu: Základní fakta a výsledky*. Ostrava: SocioFactor, 162 s. ISBN 978-80-906615-0-9.
30. TOUFAROVÁ, Marie, 2008. *Pachatelé partnerského násilí*. In: MARVÁNOVÁ-VARGOVÁ, Branislava, Dana POKORNÁ a Marie

- TOUFAROVÁ. *Partnerské násilí*. Praha: Linde. s. 109-145. ISBN 978-80-86131-76-4.
31. VOŇKOVÁ, Jiřina, 2008. *K viktimologickým aspektům domácího násilí*. In: VOŇKOVÁ, Jiřina a Ivana SPOUSTOVÁ. *Domácí násilí v českém právu z pohledu žen*. 2. přepracované vydání. Praha: proFem. s. 63-82. ISBN 978-80-903626-7-3.
32. VOŇKOVÁ, Jiřina a Ivana SPOUSTOVÁ, 2016. *Domácí násilí z pohledu žen a dětí: Právní stav k 1.1.2016*. 3. přepracované vydání. Praha: proFem. 253 s. ISBN 978-80-90-4564-5 -7.

Seznam internetových zdrojů

1. 21. epizoda, 2018. *iPrima* [online]. [cit. 2018-11-18]. [televizní pořad]. Dostupné z: <https://krimi.iprima.cz/porady/policie-v-akci/21-epizoda-0>
2. 769. díl. Rodinná terapie, 2017. *Nova.cz* [online]. [cit. 2018-11-18]. [televizní pořad]. Dostupné z: <http://ordinace.nova.cz/clanek/epizody/769-dil-rodinna-terapie.html>
3. Akční plán prevence domácího a genderově podmíněného násilí na léta 2015 – 2018, 2015. *Vláda České republiky* [online]. [cit. 2018-10-15]. Dostupné z: https://www.vlada.cz/cz/clenove-vlady/pri-uradu-vlady/jiri-dienstbier/aktualne/vlada-schvalila-akcni-plan-prevence-domaciho-a-genderove-podmineného-nasili-na-leta-2015-_2018-126943/.
4. BURIÁNEK, Jiří a Simona PIKÁLKOVÁ, 2014. Partnerské násilí na mužích, jeho rozsah a kontexty. *Psychologie pro praxi*. [online]. Karolinum, **49**(3-4), s. 9 -31. [cit. 2018-10-28] ISSN 1803-8670. Dostupné z: <http://eds.b.ebscohost.com/eds/pdfviewer/pdfviewer?vid=1&sid=f8b7c024-82fc-4236-b994-a2c02283974c%40pdc-v-sessmgr01>.
5. ČÍRTKOVÁ, Ludmila, Radek PTÁČEK a Ilja ŽUKOV, 2010. Aktuální otázky domácího násilí v soudně znalecké praxi. *Česká a slovenská psychiatrie*. [online]. **106**(4), s. 234-238 [cit. 2018-10-28]. Dostupné z: http://www.cspychiatr.cz/dwnld/CSP_2010_4_234_238.pdf
6. Domáci násilí II. Shrnutí základních výsledků reprezentativního výzkumu pro občanské sdružení Bílý kruh bezpečí a Philip Morris ČR a.s., 2006. *STEM.cz: Empirický výzkum pro fungující demokracii* [online]. [cit. 2018-11-11]. Dostupné z: https://www.stem.cz/wp-content/uploads/2015/12/1145_860.pdf
7. Domáci násilí je třeba řešit, 2012. *Nova* [online]. [cit. 2018-11-18]. [televizní pořad]. Dostupné z: <http://ulice.nova.cz/clanek/novinky/domaci-nasili-je-treba-resit.html>
8. HOFERKOVÁ, Stanislava a Hana SKOŘEPOVÁ, 2014. *Ženy vysokoškolačky jako oběti domácího násilí*. In: RAZSKOVÁ, Tereza (ed.) *Acta sociopathologica I*. [online] Gaudeamus. s. 21-28. [cit. 2018-11-18]. ISBN 978-80-7435-420-5 Dostupné z: [https://www.uhk.cz/cs-CZ/PDF/Katedry/Katedra-socialni-patologie-a-sociologie-\(1\)/Dokumenty.aspx](https://www.uhk.cz/cs-CZ/PDF/Katedry/Katedra-socialni-patologie-a-sociologie-(1)/Dokumenty.aspx)

9. HRONOVÁ, Martina, Adéla-Zelenda KRUPCOVÁ a Jana ZAPLETALOVÁ, 2018. Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování: Rizikové chování ve školním prostředí – rámcový koncept - Domácí násilí. In: *MŠMT* [online]. [cit. 2018-11-11]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/socialni-programy/metodicke-dokumenty-doporuceni-a-pokyny>
10. Intervenční centrum pro osoby ohrožené domácím násilím, 2019. *Oblastní charita Hradec Králové* [online]. [cit. 2019-01-17]. Dostupné z: <https://www.charitahk.cz/nase-strediska/intervencni-centrum1/>
11. JÁNSKÝ, Karel, 2011. Motivy domácích násilníků. In: FEDÁKOVÁ, Denisa a Michal KENTOŠ, ed. *Sociálne procesy a osobnosť 2010: Zborník príspevkov* [online]. Košice: Spoločenskovedný ústav SAV. s. 162-168 [cit. 2018-10-28]. ISBN 978-80-89524-01-3. Dostupné z: <http://www.spao.eu/files/spo-proceedings10.pdf>
12. KOVÁŘ, Vratislav, 2011. Změny sociálních stereotypů obětí domácího násilí. In: FEDÁKOVÁ, Denisa a Michal KENTOŠ, ed. *Sociálne procesy a osobnosť 2010: Zborník príspevkov* [online]. Košice: Spoločenskovedný ústav SAV. s. 203-209 [cit. 2019-04-18]. ISBN 978-80-89524-01-3. Dostupné z: <http://www.spao.eu/files/spo-proceedings10.pdf>
13. KUNC, Kamil a kol, 2012. *Ekonomické dopady domácího násilí v ČR* [online]. proFem. 39 s. [cit. 2018-11-18]. Dostupné z: http://www.profem.cz/shared/clanky/103/profem-studie2b-web_1.pdf
14. MARTINKOVÁ, Milada, Vladan SLAVĚTÍNSKÝ a Jiří VLACH, 2014. *Vybrané problémy z oblasti domácího násilí v ČR* [online]. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci. Ediční řada STUDIE, 130 s. [cit. 2018-10-28] ISBN 978-80-7338-139-4. Dostupné z: <http://www.ok.cz/iksp/docs/414.pdf>
15. PIKÁLKOVÁ, Simona a kol, 2004. *Mezinárodní výzkum násilí na ženách – Česká republika/2003: příspěvek k sociologickému zkoumání násilí v rodině* [online]. ©Sociologický ústav Akademie věd České republiky. 157 s. [cit. 2018-11-18] ISBN 80-7330-054-0.
16. Poslání a činnost, 2009. *Bílý kruh bezpečí* [online]. [cit. 2019-01-17]. Dostupné z: <https://www.bkb.cz/o-nas/poslani-a-cinnost/>

17. Preventivní program na školní rok 2018/2019, 2018. *Obchodní akademie, Střední odborná škola a Jazyková škola s právem státní jazykové zkoušky, Hradec Králové* [online]. [cit. 2018-11-10]. Dostupné z: https://oahk.cz/_files/200000546-b17f7b27a4/Preventivni%20program%20%202018-2019.pdf
18. Přehled počtu vykázání policíí ČR dle krajů, 2018. *Domacinasili.cz* [online]. [cit. 2019-03-11]. Dostupné z: [file:///C:/Users/Kristýna%20/Documents/Downloads/prehled-o-vykazani-v-cr-za-prosinec-2018%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/Kristýna%20/Documents/Downloads/prehled-o-vykazani-v-cr-za-prosinec-2018%20(1).pdf)
19. Střepiny: Domácí násilí jako smutný fenomén dneška, 2016. *tn.cz* [online]. [cit. 2018-11-18]. [televizní pořad]. Dostupné z: <http://tn.nova.cz/clanek/strepiny-domaci-nasili-jako-smutny-fenomen-dneska.html>
20. Školní vzdělávací program Gymnázium J. K. Tyla, Hradec Králové, 2009. *Gymnázium J. K. Tyla* [online]. [cit. 2019-03-09]. Dostupné z: https://www.gjkt.cz/sites/default/files/documents/svp/svp_kompletni.pdf
21. Školní vzdělávací program Gymnázium J. K. Tyla. *Gymnázium J. K. Tyla* [online]. 2017. [cit. 2019-03-09]. Dostupné z: https://gjkt.cz/sites/default/files/documents/svp/SVP_1_9_2017.pdf
22. Školní vzdělávací programy. *SPŠ, SOŠ a SOU, Hradec Králové* [online]. [cit. 2019-03-10]. Dostupné z: <http://www.hradebni.cz/skolni-vzdelavaci-programy>
23. ŠPAČKOVÁ, Magdaléna a Hana MAŘÍKOVÁ, 2015. *Násilí ve vztazích očima teenagerů/-ek: Zpráva z výzkumu studentů* [online]. Praha: profFem. 18 s. [cit. 2018-11-11]. Dostupné z: <http://www.profem.cz/shared/clanky/104/zpr%E1va%20z%20v%FDzkumu%20TZ.pdf>
24. ŠPRÁCHALOVÁ, Lucie a Jiří BURIÁNEK, 2018. Konsensuální násilný sex jako citlivé téma dotazování. *Česká kriminologie*. [online]. (2). [cit. 2019-02-17]. Dostupné z: <http://www.ceskakriminologie.cz/cs/archiv/2018-2/konsensualni-nasilny-sex-jako-citlive-tema-dotazovani/Attachment>
25. ŠVP Asistent zubního technika. *VOŠZ a SZŠ Hradec Králové* [online]. [cit. 2018-11-10]. Dostupné z:

- https://www.zshk.cz/sites/default/files/SVP_AZT_verze%2004_od_01_09_2017.pdf
26. ŠVP Laboratorní asistent. *VOŠZ a SZŠ Hradec Králové* [online]. [cit. 2018-11-10]. Dostupné z: https://www.zshk.cz/sites/default/files/ŠVP_LA_verze_04_od_01_09_2017.pdf
27. ŠVP Zdravotnické lyceum. *VOŠZ a SZŠ Hradec Králové* [online]. [cit. 2018-11-10]. Dostupné z: https://www.zshk.cz/sites/default/files/ŠVP_LY_od_01_09_2017.pdf
28. ŠVP Zdravotnický asistent. *VOŠZ a SZŠ Hradec Králové* [online]. [cit. 2018-11-10]. Dostupné z: https://www.zshk.cz/sites/default/files/ŠVP_ZA_verze%2005_od%2001_09_2017.pdf
29. Téma: Domácí násilí, 2018. *iPrima* [online]. [cit. 2018-11-18]. Dostupné z: <https://prima.iprima.cz/tema/domaci-nasili>
30. Vyhledávání, 2018. *Česká televize* [online]. [cit. 2018-11-17]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/hledani/?q=domáci+násilí&cx=000499866030418304096%3Aukbowjvrr7u&cs=000499866030418304096%3Aukbowjvrr7u>
31. Zákon č. 218/2003 Sb., 2018. *Zákony pro lidi.cz* [online]. [cit. 2018-10-27]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2003-218>
32. Zákon č. 273/2008 Sb., 2019. *Zákonyprolidi.cz* [online]. [cit. 2019-01-17]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2008-273>

Přílohy

Seznam příloh

Příloha A: Přepis nahrávky rozhovoru s respondentem č. 5.

Příloha B: Vyhodnocení páté výzkumné otázky.

Příloha A

Přepis nahrávky rozhovoru tazatele (dále jen „T“) s respondentem č. 5 (dále jen „R5“).

T: Děkuji za poskytnutí rozhovoru do mé bakalářské práce a se souhlasem nahrávání.

R5: Není za co.

T: Tak se do toho pustíme. První otázka je, kolik je ti let a jakou máš vystudovanou školu?

R5: Mě je pětadvacet a dokončenou školu mám Střední průmyslovou školu v Hradci Králové, obor informační technologie. Zakončený maturitou.

T: Děkuji. Tak co si představíš pod pojmem partnerské násilí?

R5: Hm.. tak to může být fyzický násilí ve vztahu jakýmkoliv, jako buď to rodina jakože manžel s manželkou nebo přítel s přítelkyní. Nebo to může bejt i psychický násilí jakože týrání, nátlak, vytvářenej a podobně. Takhle si to představuju.

T: A zařadil bys tam třeba i něco i z ekonomický oblasti v rodině?

R5: Já myslím, že jo, ale to bych asi přiřadil do toho psychickýho. V případě, že si jeden z partnerů nemůže si vydělat. Nebo jako ekonomický myslíš ohledně peněz?

T: Ano

R5: Jo dobře, takže to si myslím, že třeba když jeden z partnerů si nemůže nějak vydělat nebo naopak třeba manželka je doma s dítětem a je odkázaná na finanční příjem svého partnera, tak on ji vlastně může nějakým způsobem vydírat, nebo vytvářet na ní nátlak nebo cokoliv. Jakože ji nedá peníze a tak.

T: A třeba nějaký zákazy stýkat se s ostatními lidmi, to bys tam zařadil nebo ne?

R5: Jo. Zařadil. Do toho psychickýho.

T: A myslíš, že tam patří a že se to dá vůbec považovat za násilí, třeba odmítání sexu, nucení k sexu a různým praktikám?

R5: Rozhodně. To se určitě dá považovat za násilí.

T: Myslíš si, že jsou nějaký znaky, který jsou typický pro všechny případy partnerskýho násilí?

R5: Hm.. tak asi hlavním znakem bude to, že je vždycky páchaný na někom (smích) a někým, proto je to partnerské násilí. A společnej znak to může bejt asi... následky. Následky budou asi vždycky špatný. Nebo špatný... No, určitě budou špatný.

T: A považoval bys za násilí i to, že se dva hádají?

R5: Ne. Jako hádaj. Hádaj. Hm... Záleží na tom, v jakém smyslu je ta hádka. Pokud je ta hádka založená na tom, že například partner vyžaduje sex po partnerce a ona odmítne a z toho vznikne hádka, kdy on ji začne prostě v podstatě obviňovat nebo něco podobného, tak to považuju za násilí. Takovouhle hádku. To je totiž vytváření nátlaku takového psychického teroru, ale v případě že, já nevím, když se budou dohadovat

o umytý nádobí, tak to nepovažuju za násilí. To považuju za výměnu názorů.

T: Jedná se o násilí, když je to třeba jednorázovej útok, nátlak, hádka?

R5: Ano. Je jedno kolikrát to je, prostě je to jedno. A pokud to splňuje to, co jsem tady říkal předtím, tak je to prostě násilí.

T: A myslíš, že se to násilí odehrává jen doma nebo i někde na veřejnosti?

R5: I na veřejnosti. Rozhodně.

T: Víš co to je stalking?

R5: Ano.

T: Co to je?

R5: Když někdo někoho pronásleduje, pozoruje. Hm... Nebo mu třeba posílá zprávy proti jeho vůli. Prostě takovej vynucený kontakt z jedné strany.

T: A zařadil bys to nějakým způsobem do partnerského násilí?

R5: To nevím. Protože partnerské násilí si představuju, jako že ty dva lidi už se znají a ten kontakt mezi sebou vyžadují, proto jsou partneři. Ať už jakýkoliv. A tam stalking asi nepatří. V případě, že se rozhodnou žít odloučeně, že už nebudou partneři, tak to považuju za stalking. Určitý násilí to možná může bejt, jakoby psychický, ale v případě, že to jsou partneři, tak si nemyslím, že stalking do toho patří. Prostě jen zájem o toho partnera.

T: Myslíš, že když to vznikne po rozchodu, ten stalking, že patří do partnerského násilí, nebo že je s tím nějak spojen?

R5: No.. je to asi forma násilí, ale už ne partnerského. A to.. no tak (smích). Tak to vidím. Samozřejmě já to říkám všechno jako fakta, ale jen to říkám ze svého pohledu.

T: Jasný. Kdy jsi o tom poprvé slyšel o partnerském násilí?

R5: Jsem to zažil mezi mamkou a tatškou.

T: A ve svém vlastním vztahu jsi to někdy zažil?

R5: Hm.. taky

T: A v okolí, blízkým, kromě teda rodičů?

R5: Ano

T: A říkali vám o tom třeba ve škole nějaký informace?

R5: Ne.

T: Vůbec?

R5: O partnerkým násilí ne. Zaslechli jsme o násilí jako takový, fyzický týrání například nebo tak, to jsme si říkali v rodinný nebo občanský nauce, ale nikdy nás jaksi neučili vlastně... učili nás co dělat, když to vidíme, ale nikdo nás neučil, jak tomu předcházet.

T: A myslíš si, že se o tom třeba teď víc mluví?

R5: Ne. Já myslím, že to je furt stejný.

T: A vídáš to třeba v televizi, na internetu někde nějaký videa nebo tak?

R5: V televizi jsou různý kriminálky a všechny ty strašidla a mediální hnusy z TV Nova, kde prostě ve zprávách je jenom černá kronika, jak se všichni vražděj a ubližujou, a vlastně celej svět je negativní kvůli tomu. Takže takhle to vidím (smích).

T: Kdo si myslíš, že se může stát obětí partnerského násilí?

R5: Kdokoliv, kdo má nějakého partnera, kterej mu ubližuje (smích). Ne dobře, může to bejt žena, může to být muž, můžou to být děti. Může to být vlastně i třetí osoba, která to vlastně víc odnese, což jsou třeba ty děti v případě partnerského násilí mezi rodiči, tak vlastně ty traumata si můžou nýst ty děti celej život. Ať jde o psychický nebo fyzický násilí.

T: A myslíš si, že to na ně může mít vliv jako v podobě toho, že stanou buď obětí, nebo agresorem v budoucnu?

R5: Ano. Rozhodně. Já si myslím, že všechno, co ty děti udělají v dospělosti vlastně, vychází z nějakých kořenů, který se naučily už jako malý děti. To je úděl rodičů, který vlastně maj strašně těžkou úlohu v tomhle, se zachovat vždycky správně. Protože všichni víme, že děláme věci takový, jaký děláme. Rodiče to maj v tom hrozně těžký, že musej bejt furt ve střehu a nesmí udělat nic špatně, protože ty děti jsou pak jakoby... někde se to projeví. Zvlášť to násilí. Samozřejmě ne všechno, jo, a ne vždy, to je pravda. Někdy si to to dítě uvědomí a vytěsni to, ale to si myslím, že není úplně dobře.

T: A myslíš, že mají víc sklony být obětí nebo agresorem v dospělosti, když jsou obětí v dětství, než když jsou jen pozorovatelem?

R5: Já si myslím, že když jsou obětí, tak mají větší šanci se stát agresorem, než když jsou pouze pozorovatelem. Když jsou pouze pozorovatelem, tak si myslím, že se pak stanou spíš pak v budoucnu obětí taky. Ale když se stanou obětí v mládí, tak jsou pak spíš agresorem. Si myslím.

T: Protože si to chtějí prostě vybit ten vztek.

R5: Ano.

T: Poznáš oběť na první pohled?

R5: Pokud už vím, jako že mezi nimi je to násilí... Jinak. Když vím, že je něco špatně, tak bych to asi tipnul, ale jako nikdo toho člověka.. je to prostě jen další člověk, a takových potkáváme spoustu.

T: A myslíš si, že se tou obětí může stát i nějaká úspěšná žena? Že na to má vliv třeba postavení v práci? Že, i když je úspěšná lékařka, manažerka, podnikatelka, že se může stát obětí?

R5: Ano. To jak vystupují lidi v práci, je často zavádějící. Myslím si, že inteligentní lidi, který mají tyhle místa, jako jsou advokáti a tak podobně, tak si jsou vědomi včas toho násilí a jsou schopni s tím něco dělat. Takže pak opustěj toho partnera dřív, než dojde k takovému nějakému jako průlom, ale to násilí si určitě uvědoměj hnedka. Ale obětí se můžou stát tak jako tak. Je to třeba jednorázový a pak ho opustěj a jsou lidi, který v tom násilí zůstávají dlouho, a to si myslím, že lidi ve vyšším postavení, zvláště teda ženy, lékařky, jak ty říkáš a podobně, tak ty si myslím, si to uvědoměj ihned a opustěj toho partnera, nebo partnerský vztah ať je jakýkoliv rozvážou po té jedné akci.

T: A když ho neopustěj, tak z jakýho důvodu si myslíš, že to neudělaj?

R5: No to je.. upřímně to je hrozně složitá otázka, protože nad tím přemýšlím často, proč to ty ženský neudělaj, proč ho neopustěj jako. Ale myslím si, že tam bude asi hrát pocit nějaký viny, nebo něco z mládí taky, víš, jakože třeba tatínek nemusel bejt hezkej na jejich maminku, a oni se pak s tou rolí oběti jako zžijou. Protože prostě jako holky si berou příklad do života pak z toho, co dělaj jejich maminky, jako my chlapi si bereme od tatínek a pokud třeba tatínek byl hnusnej na maminku, tak ona má pocit, že to musí vydržet tak jako ta maminka, ačkoliv to tak není. Strašně bych si přál, aby si to ty ženský uvědomovaly a někdy si to jako neuvědomujou.

T: A myslíš si, že tam může hrát třeba i roli to, že mají strach z toho, co řekne okolí?

R5: Jo, to jo. Jo, myslím si, že ty lidi na to okolí hodně daj. Obzvlášť ženy, se malujou, strojej, chtěj se líbit a chtěj mít jako dokonalou rodinu třeba před někým, tak mu to radši ze strachu neřeknou, aby si jako ty lidi pak neřekli, co je to za rodinu, co je to za lidi a podobně.

T: A co agresor, kdo se může stát agresorem? Jaký jsou typický znaky?

R5: Znaky. Cholerický lidi. Puntičkáři. To jsou agresori. Neboo lidi co potlačujou hodně svý emoce nebo je nedávaj najevo. Si myslím, že lidi, který neznaj nic jinýho než vztek už od mládí, tak maj pak problém vlastně jakoukoliv jinou emoci prožít, takže oni jediný v čem jsou jako doma je ten vztek. To je jediný okamžik, kdy se oni cítí, jako že žijou. Tak prostě ten vztek je jediný jak oni se ventilujou, jak se projevujou. Takže si myslím, že lidi, který to měli těžký třeba v mládí, tak právě neuměj dát najevo svý emoce. Ty, co neuměj dát najevo svý emoce, si myslím, se stávají častěji agresorem.

T: A myslíš si, že může mít vliv zase to postavení nebo ekonomická situace tý rodiny?

R5: Hm.. Bohužel. Asi ano. Ale je to zase jenom o tom, že prostě když někdo nemá peníze, tak co mu vlastně vadí? Jemu vadí prostě, že nemá to, co ostatní. To už to tady asi zbytečně moc pitvám, ale..

T: Ne, v pohodě, pokračuj.

R5: Já si myslím, že ty lidi, co jsou agresori kvůli penězům, tak jsou našťvaný vlastně spíš sami na sebe, že ty peníze nemaj, že se nemaj tak dobře jak ostatní a potřebujou to nějakým způsobem ventilovat. A tohleto je asi nejsnazší cesta, což je teda dost ubohý, ale je to tak...

T: Ano, to naprosto souhlasím. A vidíš nějaký rozdíl mezi partnerským násilím a domácím násilím, když se o tom tady tak bavíme?

R5: Tak teď jsi mě dostala, já myslel, že mluvíme o tom samým. Respektive...partnerský násilí... to může být i mezi partnerama, který nesdílej společnou domácnost, nemaj domácnost žádnou... prostě nic. Jsou to prostě partneři, choděj spolu. A domácí násilí je doma.. to spojuje domácnost. Pak by se asi dalo říct že... nebo dalo by se to dělit ještě třeba na rodinný násilí, jako když už maj třeba i rodinu nebo takhle bych to viděl. Takže rozdíl v tom je, ale vlastně není, je to furt jenom násilí.

T: Dobře, děkuju. Teď se zeptám, co bys dělal, kdyby ses ty sám stal obětí?

R5: Já, určitě, kdybych se stal obětí partnerského násilí, tak bych ten vztah ukončil, ten partnerský vztah s partnerem, s partnerkou (smích). Pozor, ne já jsem, nejsem... nic takového (smích). No tak bych to ukončil a rozhodně bych nechtěl se tím dál jako obtěžovat. Jednorázová věc by to byla. Kdybych se stal obětí. Určitě.

T: A kdyby se na tebe třeba někdo obrátil, že je obětí třeba dlouhodobého partnerského násilí, tak co bys tomu dotyčným, nebo tý dotyčnou, poradil, co s tím má dělat?

R5: To samý. Odejít z toho partnerského vztahu. Prostě život je moc krátký na takovýhle trápení. Takovýdle lidí se nikdy nezmění. Nebo už se musí stát něco hodně špatného, aby se změnili. A není žádná cesta zpátky. Tohleto se prostě jednou stane a...s těma následkama se musí žít. Pak už se na toho člověka snad nemůžeš jako ani podívat ne? Vždyť prostě pokaždý, když ho vidíš, tak si musíš vzpomenout na to, jak strašně ti ublížil. Musí to bejt strašný.. na tu bolest prostě nezapomeneš. Asi... takže já bych tomu člověku doporučil, aby ten vztah ukončil a postavil se na vlastní nohy někde jinde, sám, bez něj hlavně. Bez toho partnera.

T: A znáš třeba nějaký organizace, který bys třeba tomu dotyčným doporučil, který by mu mohli pomoci, kdyby třeba nebyl schopnej hned odejít?

R5: Neznám žádný.

T: A říká ti něco třeba institut vykázaní?

R5: Ne.

T: Intervenční centrum?

R5: Ne.

T: Bílý kruh bezpečí?

R5: Ne. Neznám.

T: Kdybys měl vztah, tak co by bylo důvodem, že bys ho ukončil nebo tu vzniklou situaci začal hodně řešit?

R5: Z pohledu partnerského násilí?

T: Ano.

R5: Co by bylo jako hranice jo?

T: No.

R5: To nevím, já jsem o tom takhle nikdy nepřemýšlel, ale prostě myslím si, že fyzický násilí jakýkoliv je jakoby jedna z hranic. Jakoby to prostě pro mě neexistuje udeřit někoho, nebo bejt udeřenej někým. Něco takového si myslím, že je hodně špatný.

T: Třeba i jednorázová facka?

R5: No to si myslím, že není dobrý. I jednorázová facka. Ale jasně.. ale zas kdybych se třeba opil a nazvracel do akvária a tak jako třeba přítelkyně mi dala facku, abych se probral, tak to neberu jak násilí. Ale v případě, že by měla třeba jenom nějakou představu utkvělou a uvěřila ji, a na základě tý mě začala obviňovat, až by to došlo třeba k tomu, že by mi dala třeba facku, tak to by mě došlo, že ta její paranoia přerostla do něčeho většího a že je na čase jít pryč. Tak to si myslím, že je jeden z okamžiků. A co se týče psychického násilí, tak to se těžko rozpoznává a trvá to roky, než to člověk pozná. Tak s tím já mám taky zkušenost, takže trvalo to půl roku, než jsem poznal prostě, kde je zakopanej pes.

T: Takže ty máš zkušenost s psychickým násilím.

R5: Nooo. Od přítelkyně bývalý. Ona jakoby nemilovala vyloženě mě, ale milovala představu nějakýho... hm...něčeho, čeho bych mohl bejt a vlastně neustále mi to připomínala a já se neustále obviňoval, že takovej nejsem. Pak mi došlo, že ona mě nemilovala, že milovala jen představu a vytvářela psychickéj nátlak, kdy já jsem vlastně byl půl roku úplně v pr* z toho, že nemám takovou práci prostě a nemám tolik peněz, nevypadám tak, jakože prostě nejsem vysekanej tak, jak by si přála a podobně. A to si myslí, že je jeden z psychických nátlaků a hodně lidí to nerozpozná a pak žijou v nemocných vztazích.

T: A ještě jestli se můžu zeptat, ale klidně neodpovídej, tak doma jste měli jaký partnerský násilí? Jaký formy?

R5: Hm... taťka je cholerickej a když byl malej, tak ho jeho vlastní táta škrtil a podobně, topil ho a... on si z toho nese následky do teď. On se prostě do sebe uzavřel, a jediný co umí projevovat, je právě vztek. A neumí zacházet se svým jako synem, když to tak řeknu. Umí zacházet se svýma dcerama. Ale protože já jsem jako jeho jedinej jeho syn a on jediný, co zná, jako jak se chovat ke svému synovi, je od svého táty, všechno tohleto se naučil vlastně od něj. Tak... on se prostě snaží s tím bojovat, ale je vidět na něm to, že to neumí, že neví, jak to je teda správně. Ví, že to je teda špatně, ale neví, jak se to dělá správně. Takže takovej emoční... emoční... emočně je takovej vypnutej. Umí jedinež prostě vztek. A mamku... pokud se třeba párkrát opil nebo to, tak mamku jako praštil nebo nám rozmlátil byt třeba jednou, nebo házel flaškama, protože prostě to... ve svý podstatě je mi ho líto, protože on prostě si za to nemůže sám. Je obětí spíš víc on, než my. No, a důležitý je, že se ten řetěz někde přeruší, protože kdybych já si tohle neuvědomoval, tak bych v tom

pokračoval dál vůči svému synovi a to určitě ne. Takže jsem rád, že si tohle uvědomuju. Táta to měl v tomhle určitě o moc těžší než já, takže pro něj to uvědomění si to, je asi horší, ale... u mě tohle asi končí. Doufám v to.

T: A myslíš, že bys třeba, kdybys u sebe zpozoroval nějaký to chování, jakoby co měl tvůj táta, že bys třeba zkusil vyhledat pomoc nějakých odborníků?

R5: Já ho u sebe zpozoruju. Ale většinou to zpozoruju... já jsem na to fakt háklivej, takže jako kdykoliv se zachovám tak jako táta, v nějakých situacích zpozoruju, že jsem cholerickej, nebo že mě rozzlobí věci, který by mě neměly, tak... to už se teda teďka moc nestává, ale dřív se to stávalo hodně, hlavně v tom vztahu, že jsem se často zpozoroval, že se chovám jako on. Tak jsem to vždycky utnul a řekl jsem si, že takhle ne, takhle to prostě nejde. A. Na co ses ptala? (smích)

T: No jestli bys vyhledal pomoc?

R5: Neeee

T: Ale když to zvládáš jakoby sám to regulovat, tak..

R5: Já si hlavně myslím, že to, že každěj si hlavně pak musí pomoci sám ve finále, takže to je důležitý.

T: Tak určitě každěj tu pomoc musí chtít jako přijmout a není to o tom, že ti někdo řekne, tohle udělej, ale musíš se sebou pracovat sám.

R5: Tak přesně.

T: Tak teď se ještě vrátíme k tomu, co by byla ta hranice v tom vztahu, že bys ho jako ukončil. Napadá tě ještě něco, kromě fyzickýho a psychickýho jsi říkal ty nátlaky jakoby. Napadá tě ještě jiný chování?

R5: Jiný chování? Hm..

T: No možná to, co mě napadá, bys už asi nezařadil k tomu partnerskýmu násilí.

R5: Jo já mám teď jakoby. To slovo násilí je hrozně svazující. Jo, já moc úplně nevím, jak daleko můžu přemýšlet.

T: Daleko. Říkej, co tě napadne.

R5: Ale jako i třeba z lásky, když násilí z lásky беру tak, když se dva opravdu milují a jeden z nich začne brát drogy a bude se ufetovávat k smrti, tak tím toho druhýho týrá, ačkoliv mu vlastně nijak neublízuje, nic mu neříká, ale taky ho tím jakoby týrá, je to v podstatě jistá forma násilí psychickýho zase, protože jeho to ničí, když se musí dívat na někoho, koho miluje a on se vlastně zabíjí. Tak to si taky myslím třeba. Aaaa stejně tak, co se pak týče dětí, je spousta variant násilí. Prostě odpírání vidat ho, a... nebo.. nějaký kupování si dětí.

T: A vadilo by ti třeba, kdyby ti přítelkyně četla SMS zprávy, e-maily, zprávy na Facebooku.

R5: Hm.. tak záleží na tom. Když si to domluvíme, že může, tak mi to nevadí, ale když to bude dělat za mými zády, aby mě... důvěřuj, ale prověřuj, tak tomu moc nevěřím (smích). Takže když to bude dělat za mými zády, tak by to byla jistá forma, asi ne úplně násilí, ale to už je zas asi o něčem jiném. To nevnímám jako násilí.

T: A kdyby ti zakazovala stýkat se s kamarádama nebo...

R5: Jo, tak to už je násilí (smích). Jako samozřejmě všechno má své hranice. Člověk musí... to je variabilní. Ty vztahy jsou prostě nekonečný, nekonečný množství kombinací. Takže když se potkají dva lidi, kteří jsou v podstatě volnomyšlenkáři a rádi prostě tráví čas se svými přáteli a různě venku, a tak, a domluvej si to a jsou s tím v pohodě, tak, není o čem, že jo. Ale když jeden z nich prostě nemá tolik přátel a sedí doma nebo nemůže ze zdravotních důvodů, nebo je doma s dítětem a ten druhý neustále někde lítá od kamaráda ke kamarádovi a na partnera si neudělá tolik času, tak chápu, že to partnerovi vadí a v tu chvíli je oprávněnej říct hele.. nebo ne oprávněnej zakazovat, ale oprávněnej na to nějakým způsobem reagovat.

T: Vadilo by ti nucení k přehnanému pořádku v domácnosti?

R5: Jako mě osobně konkrétně ano (smích).

T: Dobře (smích). A nucení k sexuálnímu styku?

R5: Kdyby mě jako přítelkyně nutila k sexuálnímu styku jo? (smích) Kdyby se mi jako vyloženě stalo, že nechci... Mně by to stejně jako nevadilo asi. Nedokážu si tuhle situaci úplně představit (smích).

T: To už seš třetí kluk, kterej mi na to takhle odpovídá (smích). A odmítání sexuálního styku?

R5: To je v pořádku. To si myslím, že na to má každý právo.

T: No, a teď poslední část, mám tu výroky a ty říkej, jestli s nima souhlasíš nebo nesouhlasíš. Když tak to nějak okomentuj.

R5: Dobře.

T: Kdo nežárlí, nemiluje.

R5: Cože? Kdo nežárlí, nemiluje?

T: No, že každý kdo miluje, tak prostě žárlí.

R5: Ne.

T: Existují situace, kdy je ospravedlnitelné dát ženě facku.

R5: Špatně. Není žádná situace.

T: Když mám chuť na sex a partner, partnerka ne, můžu ho nebo ji k tomu donutit.

R5: Špatně

T: Partner, partnerka by mi měl, měla říkat o tom, kam jde, s kým jde, kdy se vrátí.

R5: Záleží na situaci.

T: Partner, partnerka by měl, měla mít přidělené peníze na útratu.

R5: Ne

T: Žena by se měla starat o domácnost.

R5: Ne. Nevím, co k tomu dodat.

T: Ženy jsou slabší než muži.

R5: Něžnější. Ne slabší mentálně, ale jsou prostě něžné pohlaví.

T: Násilí může být páchané i ženou na muži.

R5: Ano

T: Týrání partnerem lze zažít i u mladých lidí ve věku 15 - 26 let.

R5: Ano

T: Pokud je na někom pácháno partnerské násilí, může si za to sám.

R5: Ne, určitě ne.

T: Obětí jsou nejčastěji slabé ženy.

R5: Nejčastěji. Slabé. Co je slabé? Jakože neuzvednou koš s prádlem nebo slabé mentálně?

T: To je na tobě.

R5: Nejčastěji. Nejčastěji asi ano, protože jsou nejzranitelnější. Ženy jsou obecně zranitelnější než muži, protože jsou prostě ženy, jsou něžné pohlaví, a když jsou ještě navíc ještě slabé, jako slabé oproti ostatním ženám, tak jsou asi snadným terčem a agresori si je spíš najdou.

T: Takže si myslíš, že je vyhledávají tak jako cíleně?

R5: Ne, to si nemyslím. Ale když ten agresor na ni narazí, tak to je to první, co ho jakoby napadne.

T: Partnerské násilí nemůže být tak hrozné, když většina obětí agresora neopustí.

R5: To je nějaká blbost ne? (smích) Ne, já si myslím, že to není dobře.

T: Partneři mohou libovolně nakládat se všemi věcmi a majetkem, které jsou jeho protějšku.

R5: Ne.

T: K partnerskému násilí dochází v materiálně slabých rodinách.

R5: Ne.

T: Žena může být fyzicky trestána.

R5: Ne.

T: Pokud něco chci a partner, partnerka ne, měl, měla by se podřítit.

R5: Pokud něco chci a partnerka ne, tak by se měla podřítit. Ne to ne.

T: Omluva vyřeší každou situaci.

R5: Ne.

T: Tak, to je z mých otázek všechno. Chtěl bys k tomu něco doplnit?

R5: Ne, ani ne.

T: Dobře, tak já ti ještě jednou děkuji za čas, který jsi věnoval mému rozhovoru.

Příloha B

	R1	R2	R3	R4	R5
Kdo nežárlí, nemiluje.	Ne	Ne, pokud si je jistý, důvěřuje, nemusí žárlit.	Ano, každý žárlí.	Ne	Ne
Existují situace, kdy je ospravedlnitelné dát ženě facku.	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne
Když mám chuť na sex a partner/ka ne, můžu ho k tomu donutit.	Ne	Ne	Můžu, ale není to správné.	Záleží na způsobu a situaci donucení.	Ne
Partner/ka by mi měl/a říkat o tom, kam jde, s kým jde, kdy se vrátí.	Ne	Ne, ale je to přirozené. Druhý to nesmí vyžadovat.	Nemusí, ale měli by o tom přirozeně hovořit a vědět to.	Měla by být přirozená potřeba to říci.	Záleží na situaci.
Partner/ka by měl/a mít přidělené peníze na útratu.	Ne, každý má svůj účet, svoji práci, případně přístup na společný účet.	Ne	Ne, rozhodují o penězích společně.	Ne, ale např. pokud neumí hospodařit s penězi, mohou se tak domluvit.	Ne
Žena by se měla starat o domácnost.	Ano, hlavně vařit, zbytek činností si rozdělit.	Ne, oba.	Ano	Ano	Ano
Ženy jsou slabší než muži.	Ano	Ne	Fyzicky ano, psychicky ne.	Ano	Ano, je to něžné pohlaví.
Násilí může být páchané i ženou na muži.	Ano, pokud je muž psychicky a fyzicky slabý.	Ano	Ano	Ano	Ano
Týrání partnerem lze zažít i u mladých lidí	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano

ve věku 15-26 let.					
Pokud je na někom páháno partnerské násilí, může si za to sám.	Ne, může za to agresor.	Ne, ale může to ovlivnit. Pokud se nedá, tak to agresora omrzí a nebude to dělat.	Je to chyba obou. Pokud je ve vztahu násilí, nefunguje tak jak má. Počátek je na obou stranách.	Ano, ale ne vědomě. Většinou si, podvědomě, vybírá stejné partery, kteří jsou agresivní.	Ne
Partnerské násilí nemůže být tak hrozné, když většina obětí agresora neopustí.	Ne, oběť se bojí, proto neodejde.	Ne	Ne	Ne	Ne
Obětí jsou nejčastěji slabé ženy.	Ano, psychicky	Ne, může se jí stát kdokoliv, ne jen slabí lidé.	Ano, psychicky slabé.	Ano, psychicky slabé.	Ano. Ženy jsou obecně slabší než muži. Ale pokud jsou ještě slabší než ostatní, jsou zranitelnější a agresori je vyhledávají.
Partneři mohou libovolně nakládat se všemi věcmi a majetkem, které jsou jeho protějšku.	Ne bez dovolení.	Ne	Záleží na domluvě.	Ne	Ne
K partnerskému násilí dochází v materiálně slabých rodinách.	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne
Žena může být fyzicky trestána.	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne

Pokud něco chci a partner/karne, měl/a by se podřídít.	Ne, měli by se dohodnout.	Ne, měla by být domluva, kompromis.	Ne, měl by být kompromis.	Ne	Ne
Omluva vyřeší každou situaci.	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne